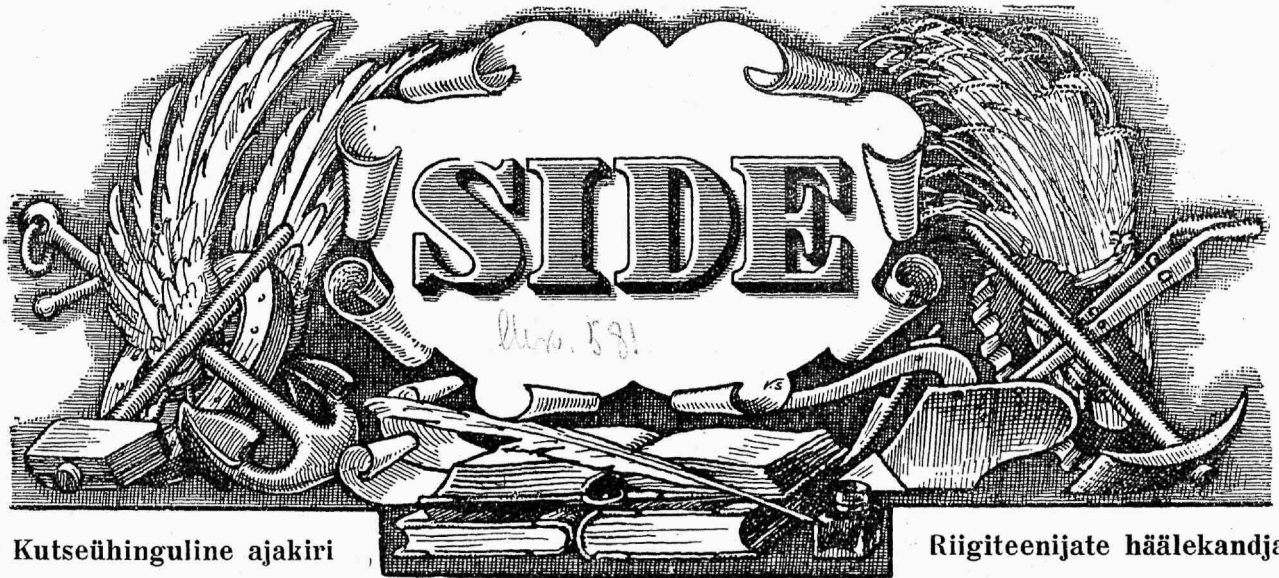

S I D E

**RIIGITEENIJATE
KUTSEÜHINGULINE
A J A K I R I**

Nr. 1/2 1935

Kutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekandja

Tellimise hind 1935. a.:

Aastas postiga . . . Kr. 1.50
 Poolaastas 0.75

Ilmub 1—2 korda kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsuse teenijate
 organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.
 Toimetuse ja talituse: Tallinna, Kopli tänn. 7-a. Telef. — Balti keskjaam 3-57

Kuulutuste hinnad

10 senti m/m., veeru laiuses.
 Tekstis 50 prots. kallim.

Nr. 1/2

12. veebruaril 1935. a.

XII aastakäik

Distsiplinaarseadustik hakkas maksma.

1. veebruaril s. a. hakkasid maksma uus Kriminaalseadustik ja Kriminaalkohtupidamise seadustik (Kriminaalkohtupidamise seadust. maksmapanemise sead. § 1—2 ja Kriminaalseadustiku maksmapanemise sead. § 1). Kuna Distsiplinaarseadustik maksma hakkab ühel ajal Kriminaalseadustikuga (Distsiplinaarseadust. § 44), siis järelikult hakkas ka see seadustik maksma 1. veebruaril s. a.

Uue seadustiku maksmahakkamisega loomulikult kaotavad maksvuse seni nende aset täitnud seadused. Sellest olukorrast võivad aga tekkida mõned küsimused nende süütegude lahendamisel, mis vana seaduse maksvuse ajal korda saadatud, karistamisele aga tulevad alles uue seaduse maksvuse ajal.

Kõigepealt kerkib siin küsimus, missugust seadust niisuguste süüteoasjade lahendamisel kohaldada tuleks: kas vana või uut? Distsiplinaarseadustik selle küsimuse lahendamiseks otsekohesid eeskirju ei sisalda. Sama seadustiku § 6 järgi tuleb seesugusel juhul distsiplinaar karistuste määramisel käia Kriminaalseadustiku üldosas üleastumiste kohta antud eeskirjade järgi. Viimase seadustiku § 11 alusel aga (mis maksab ka üleastumiste kohta) kohaldatakse uue seadustiku eeskirju otsuse tegemisel ka nende tegude kohta, mis saadeti korda enne selle seadustiku maksmahakkamist, kui aga need teod kordasaatmise ajal keelatud olid karistuse ähvardusel, s. t. süüteo moodustasid. Siit tuleb järeldada, et ka need riigi- ja omavalitsuse teenistusalased eksimused, mis korda saadeti enne 1. veebruari ja seniste seaduste jär-

gi karistuse ähvardusel keelatud olid, pärast seda tähtsena lahendamisele kuuluvad uue Distsiplinaarseadustiku alusel. Kriminaalseadustiku § 11 põhjal viimasel juhul määratavat karistust kergendatakse, kui süüteo kordasaatmise ajal maksvusel olnud seaduse järgi karistus uue seadusega võrreldes oli kergem. Karistuse kergendamine distsiplinaarasjus sünnib Distsiplinaarseadustiku § 10 alusel, mis lubab süüdi kergendavate asjaolude olemasolul süüteo eest ettenähtud karistusi määrata kas kõige vähemal määral või ka üle minna eelmisele kergemale karistusele karistuste redeli järgi.

Edasi võib üles kerkida küsimus, kas kuuluvad karistamisele või mitte need

enne 1. veebruari s. a. kordasaadetud teod, mis nende kordasaatmise ajal maksvusel olnud seaduste järgi keelatud olid karistuse ähvardusel, kuid uue seadustiku järgi enam süütegu ei moodusta — s. t. karistuse ähvardusel keelatud pole. Kahtlemata need teod 1. veebruarist alates enam karistamisele ei kuulu üldise kriminaalõiguses maksva põhimõtte tõttu — nullum crimen sine lege — pole süütegu ilma seaduseta.

Lõpuks võib üles kerkida ka küsimus, kas kuuluvad karistamisele need enne 1. veebruari kordasaadetud teod, mis nende kordasaatmise ajal maksvusel olnud seaduste järgi karistuse ähvardusel keelatud polnud, uue seadustiku järgi aga süüteo moodustada võivad. Ka sellele küsimusele tuleb vastata eitavalt, kuna Põhiseaduse § 9 järgi ei või Eestis kedagi karistada teo pärast, ilma et see tegu karistusvääriliseks oleks tunnistatud seaduses, mis enne selle teo kordasaatmist maksma hakanud.

Kellele ja kui palju maksetakse meil pensioni*).

Riigikassast maksetavad pensionid on olnud paljudele pinnaks silmas; neid on püütud kujutada küll kohutavalt suurena, küll põhjusega armuannina, kingituseks riigi poolt jne. Ja seda mitte ükski meil, vaid vist küll kogu maailmas. Ometi pole maailmas praegu riiki, kus puuduks riiklik pensionikorraldus. Kui mitte teistele, siis vähemalt riigikaitse teenistuses tööjõu kaotanutele ja surma saanud isikute perekondadele mingisugust

toetust ikkagi maksetakse. Kõik see tõendab vaid ühte, nimelt et ilma riikliku pensionikorralduseta läbi ei saa.

Eesti iseseisvaks saades kaotasid küll Eesti territooriumil maksnud end. Vene riigi pensioniseadused ja -määrused oma maksvuse, kuid õige pea oldi sunnitud hakkama korraldama oma seadusandlust sellel alal.

Kõigepealt pandi uuesti maksma riigiasutuste ja -ettevõtete kohta Tööstus-

*.) Andmed võetud kogust „Valitsusasutiste tegevus 1918—1934“. Riigikantselei väljaanne, 1934.

liku töö seadustiku peatükid VIII—XIII, mis reguleerivad kahjutasu maksmist töölistele ja teenijatele tööõnnetuste puhul. Riigitöölise pensioniseaduse maksmapanekuga hiljem, on need peatükid suure osa oma tähtsusest kaotanud, üksikuid juhtudel on nad aga kasuks praegugi veel.

Edasi pandi maksuma juba mai kuus 1920. a. Ajutine veneaegsete pensionäride toetamise seadus, kuna ei võidud jätta ilma igasuguse toetuseta suurt hulka kodanikke, kes varem olid saanud Vene riigiasutustelt pensione, nüüd aga selle ülalpidamisallika kaotanud olid. Selle seaduse alusel maksetavad toetused on 1923. a. alates 10 kuni 22 kr. kuus; varem olid nad väiksemad, vastavalt elukallidusele. Riigi rahaline väljaminek sel alal tõusis pidevalt kuni 1926/27. aastani, olles siis ligi 0,7 miljonit krooni. Seal peale algab aga langus, nii et 1933/34. a. väljaminek oli ainult 0,47 milj. krooni. See langus peaks lähemate aastatega üha suurenema, kuna pensionärideks on vanemad inimesed, peaaegjalikult maailmasõja invaliidid.

Kuid ka Vabadussõda nõudis ohvreid ja riigil tuli hoolitseda tööjõu kaotanud invaliidide ja surmasaanute perekonnaliikmete eest. Selleks pandi juba 1920. a. veebruaris maksuma Rahvaväelaste ja nende perekondade pensioniseadus. Pensioninormid selle seaduse järgi on muutuvad vastavalt palkadele. Praegumaksvate normide järgi saab reamees 100% tööjõu kaotuse puhul 50 krooni kuus, noorem-allohviter 53 kr., van.-allohviter 56 kr., veltveebel 60 kr. jne. Surmasaanute perekonnaliikmed saavad, kui järele jäi üks isik — pool eelpooltoodud normidest, 2 isiku puhul kakskolmandikku, 3 ja rohkem isiku puhul aga kolmneljandikku neist. Peale selle pandi juba 1919. a. maksuma seadus, mille järgi surma saanud sõdurite laste kooliraha võetakse riigi kanda. Praegu on selliste õpilaste arv ainult 24.

Selle seaduse järgi on üldse pensioni määratud 3075 perekonnale, kusjuures maksimaalne kulu on olnud aastast (1930/31) 0,74 milj. krooni.

1927. a. eraldati Veneaegsete pensionäride toetamise seaduse alt vanad õpetajad, kes oma pensioni väljateenimise aja on teeninud praegusel Eesti pinnal ja eesti koolides, tahtes sellega hinnata esimeste ja vanade kultuuri levitajate teenid.

1920. a. pandi veel maksuma end. vene seadus väljateeninud ohvitseridele pensionimaksmise kohta. Hilisemate teiste seaduste mõjutusel on aga selliste arv väike.

1924. a. võeti vastu ja hakkas maksuma 1. jaan. 1925. a. Riigi-omavalitsuste teenijate pensioniseadus, kusjuures selle seaduse alla kuuluvad ka avalikkude koolide ja õigustega ning 1934. a. arvates ka õigusteta eraõppeasutuste õppejõud ja teenijad. Oma ulatuselt on see seadus kõige avaram ja tema alusel pensioni saavate isikute arv oli 31. III. 1934. a. 4460, kusjuures pensionär-perekond on arvatud üheks isikuks, vaatamata sellele, palju seal oli tõeliselt pensionisaajaid. See pensionäride liik avaldab tõusutendentsi, mis ka arusaadav, sest riigi algaastail komplekteriti riigiteenijaskond enamikus nooremaist isikuist, kelle keskmine vanadus aga nüüd iga aastaga tõuseb; teatavat pidurdavat mõju siia liiki kuuluvate pensionäride arvu tõusule on küll avaldanud viimaste aastate koondamised riigiasutustes.

Kulud selle seaduse alusel ulatuvad praegu 1,9 milj. kroonile aastas, või ligikaudu kahelekolmandikule kogu pensionikuludest. Alates 1931. aastast maksavad selle pensioniseaduse järgi pensioniõiguslikud isikud ise 2% palgast pensionikapitali heaks. Ühel ajal palkade vähendamisega viimastel aastatel, on vähendatud ka pensione.

Ühes eelmise seadusega hakkas maksuma ka Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioniseadus, mille alla käivad ohvitserid (ka kv. ametnikud) ja nende perekonnad. Alates 1934. a. on selle seaduse alla viidud ülejäänud ja nende perekonnad. 31. III. 1934. a. oli selle seaduse alusel pensionisaavate isikute arv 256, kusjuures kulud ulatusid 1933/34. a. 0,26 milj. kroonile.

1926. a. pandi maksuma Riigiasutustes ja ettevõtetes töötavate tööliste ja nende perekondade pensioniseadus, millega pensioniõiguslikuks tunnistati riigitöölised, välja arvatud juhuslikud töölised ja põllumajanduslikud ning ärilistes ettevõtetes töötavad töölised. Sama pensioniõiguse osaliseks said 1925. a. vabatahtlike tuletõrjeühingute tuletõrjekomandode liikmed ja 1930. a. ka kaitseallilased. Tuletõrjujad saavad pensioni ainult siis, kui nad oma ülesannete täitmisel viiga või surma saavad, samuti ka kaitseallilased; alaliselt kaitseallidu teenistuses olevad isikud saavad aga pensioni ka väljateenitud aja järgi.

Pensionäride, pensionär-perekondade arvu ja pensionide suuruse kohta pildi annab järgnev tabel:

	Pensionäride arv 31. III 1934.	Üldse pensione maksetud kuni 1933/34 (milj. 1000 kr.-des)	Keskmine pension kuus 1933/34 a. (kr.)
Veneaegsed pensionärid . . .	3738	6 746	10,41
Rahvaväelased . . .	1886	7 967	29,33
Riigi- ja omavalitsuste teenijad ja õpetajad . . .	4 460	11 234*	37,02
Kaitseväelased . . .	256	1 746	85,93
Riigitöölised . . .	820	1 372	28,31
Vanad õpetajad . . .	117	301	31,33
Kokku	11 277	29 366	—

Suurim keskmine pension on seega kaitseväelastel ligi 86 krooniga kuus;

*) Sellest omavalitsuste teenijad ja õpetajad 3863 tuhat krooni.

kaugele maha neist jääb juba järgmine liik — riigi- ja omavalitsuste teenijad ja õpetajad — ümmarguselt 37-kroonilise pensioniga kuus. Viimase liigi kohta on andmed maksetud pensionide kohta toodud eraldi riigiteenijate ja eraldi omavalitsuseteenijate ja õpetajate kohta; andmed pensionäride arvu kohta neis rühmades pole aga vastavalt eraldatud, sellepärast pole võimalik arvutada pensionide keskmist suurust kummagi rühma kohta eraldi. Pisut väiksemad kui riigi- ja omavalitsuseteenijatel on keskmised pensionid vanadel õpetajatel, rahvaväelastel ja riigitöölistel, olles vastavalt 31,33—29,33—28,31 kr. kuus, kuna viimase liigi kohal asuvad veneaegsed pensionärid 10,41-kroonilise pensioniga kuus. Tegelikult pole ka neile maksetavad summad pensionid kitsamas mõttes, vaid hoolekandelise iseloomuga toetused.

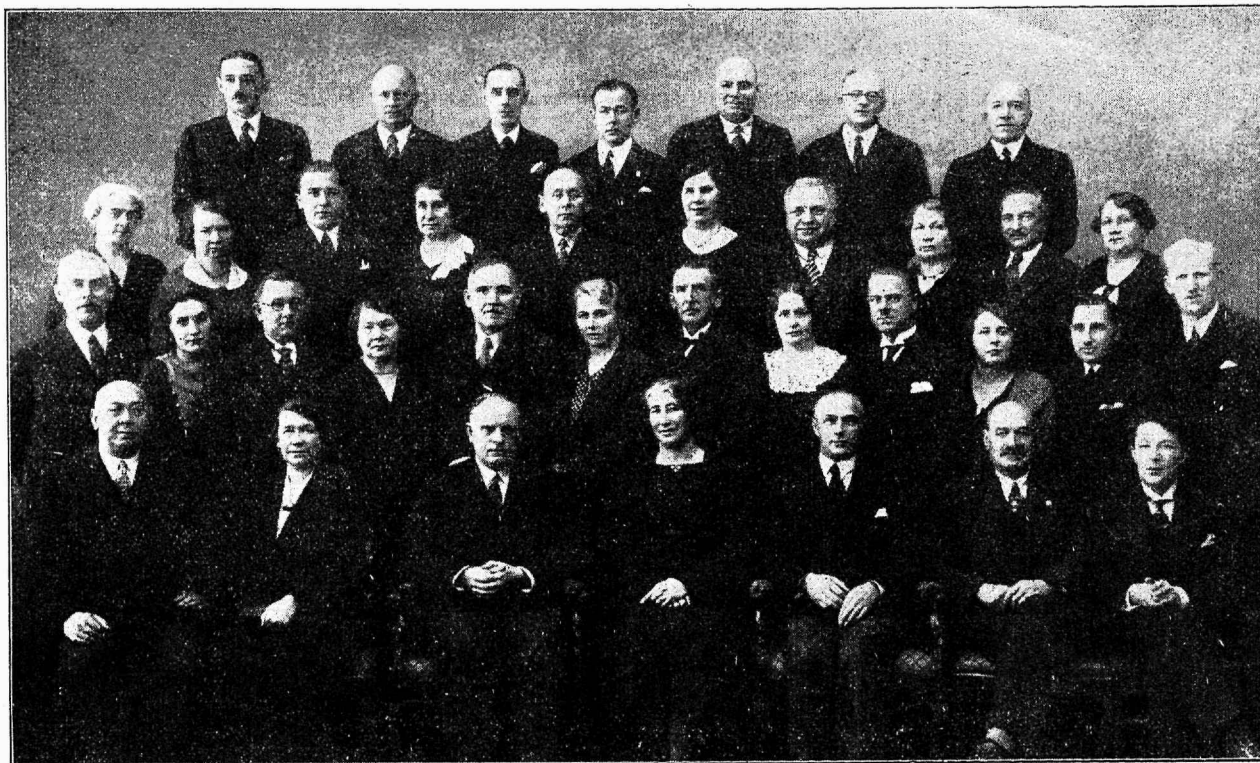
Need arvud kõnelevad küllalt selget keelt. Kuigi iseseisvuse kestes on pensionideks maksetud õige aukartustäratav summa — ligi 30 miljonit krooni, pole keskmised pensionid ometi kuigi kadedustäratavad. Pensionäride — riigi- ja omavalitsuseteenijate, kaitseväelaste, riigitöölise — hulgas on palju selliseid, kes oma elu ja tervise teenistuse kohuseid täites, s. t. üldsuse, riigi kasuks tegutsedes, on kaotanud. Teised jälle on pidanud selle pensioni saamiseks aastakümneid riiki ja omavalitsust teenima tunduvalt madalama palgaga, kui nad samasugusel kohal eramajanduses teenides oleksid saanud, sest nende palkade suuruse kindlaksmääramisel arvestati juba tulevikus maksetava pensioniga. Osalt on pensionärid ka ise pidanud otsekohe oma palgast teatud osa maksuma pensionikapitalidesse või -kassadesse. Praegu maksavad aga kõik pensioniõiguslikud teenistuses olevad isikud juba 1931. a. alates 2% oma palgast pensionikapitali heaks. Kui suure summad sellega kogutud on, selle kohta pole meil andmeid, kuid arvesse võttes riigi kui ka omavalitsuste poolt maksetavate palkade üldsumma suurust, tohiks needki maksud õige aukartustäratava summa moodustada.

Kõike kokku võttes peab tunnustama, et pensionide maksmine praeguse maailmakorra juures paratamatu nähe on ja et teisest küljest maksetavad pensionid mitte mingisugust armuandi endast ei kujunda, vaid tasu tehtud töö eest ja lõpuks oma keskmise suurusega kellelegi põhjust ei tohiks anda nende kõrguse üle nurisemiseks.

10 aastat pidevat tulemusrikast sotsiaalhoolekande tööd raudteelaste peres.

20. jaanuaril k. a. võis Raudteelaste Hoolekande Ühingu vaadata tagasi oma 10-aastasele tegevusele. Sel puhul oli korraldatud pidulik aktus Raudteelaste Kodus, millest osa võtma oli ilmunud peale kutsutud külaliste ühingu liikmeid rohkel arvul. Aktust austasid oma osavõtuga ka haridus-sotsiaal- ja teedeminister. Kuna juubeli puhul on antud välja raamat „10 aastat Raudteelaste Hoolekande Ühingu tegevust“, siis piirdus aktusel ühingu esimees dr. A. Lübek ainult lühikesega ülevaatega ühingu tööst, märkides ära raskusi, milledega tuli võidelda ja tulemusi, mida saavutatud 10 aasta jooksul. Sellele järgnes ühingu naiskomitee poolt väga kena rahvusvärvides siidist lipu üleandmine ühingu. See toiming

kujunes aktuse kõige huvitavamaks momendiks. Rohkearvuliste tervitajate poolt toonitati, et vaatamata meie kitsastele oludele ja nendest tingitud aineliste raskustele Raudteelaste Hoolekande Ühingu on möödunud 10 aasta jooksul kujunenud tähelepanuväärivaks raudteelaste seltskondlikuks sotsiaal-hoolekande organisatsiooniks ja et ühingu õilsad eesmärgid — aidata kaasa raudteelaste kasvava noorsoo kehalisele ja vaimlisele arenemisele, sirutada abistavat kätt sel või teisel põhjusel hätta sattunud raudteelasile ning võimaldada raudtee invaliididele muretut eluõhtut — on leidnud täitmist suurel määral. Paljud tervitajast kinnitasid hõbedast naelad lipu vardasse. Algusest peale ühingu tegutsenud teeneterikka-

Raudteelaste Hoolekande Ühingu juhatuse, revisjonikomisjoni ja Tallinna naiskomitee juhatuse liikmed 1925.—1934. a.

mad tegelased valiti ühingu auliikmeiks ja Punase risti esindaja poolt annetati neile aumärke.

Õhtul kell 5 korraldati ühislõuna, millest võtsid osa üle saja inimese. Kuigi laual puudus harilik tujusünnitaja, kujunes siiski koosviibimine lõpu poole tujuküllaseks. Palju lõbu sünnitas kohtumõistmine lugupeetud esimehe üle, kes seni omale elukaaslast ei ole leidnud. Esimehel aga leidis väga kaaluv põhjus selle nähtuse seletamiseks. Ta ütles, et ei võivat armastust kõikide vastu vahetada armastusega ainult ühe vastu. See motiiv on väga niivõrt, et esimees mõisteti viimaks õigeaks, kuigi tingimusi.

Lõunale järgnes peoõhtu mitmekesiste ettekannete ja jalakeerutusega. Ka teedeminister ühes abikaasaga viibisid peol, mis hilja ööni kestis.

Nagu eelpool juba tähendatud, võis Raudteelaste Hoolekande Ühingu rahuldustundega vaatada tagasi oma kümneaastasele pidevale viljarikkale tegevusele. Jääb ainult soovida, et järgmise kümne aasta jooksul kogu raudteelaste pere koguneks ühingu lipu alla, sest et ainult siis ühing on suuteline arendama maksimaalset tegevust. Seda soovi peaksid eriti teenijad ja töölised südamesse võtma, kuna nad ju on kõige suuremad abitarvitajad. Ja see on ka loomulik, sest et väikese palga saajad teenijad ja töölised ei suuda oma palgast koguda tagavara mustade päevade jaoks. Imelikul kombel on aga just teenijatest ja töolistest liikmete arv suuresti langenud, võrreldes eelmiste aastatega. Seda kurba nähtust on ka juhatus ära märkinud ülevaates oma 10-aastasest tegevusest järgmiselt:

„Ent vaadeldes ta. 1. näidatud liikmete arvu muutumist aastate järgi, peab ütleva, et see, pidades silmas ühingu eesmärki, pidanuks olema üldse suurem ja järjest kasvama, aga mitte kahanema. võrreldes asutamisaasta seisundiga. Kuid toodud arvude hinnangul peab siiski ar-

vestama Eesti seltsielule üldiselt omast tööka, et ükski neist ei või hiilata liikmete rohkusega ja aktiivsusega, eriti seal, kus ollakse nõudlik põhikirjakohase liikmemaksu õigel ajal tasumise suhtes. Tõsi, RaHü ka annab oma liikmeile paljugi. Ja seepärast peabki juhtima tähelepanu sagedastele seikadele, et ollakse RaHü liige ainult neil aastail, millal sealt midagi loodetakse saada, kas abi näol või lapsi kolooniasse saates. Möödub aga saamavajadus, ei hoolitseta enam liikmemaksu maksmise eest. On ka sääraseid, ja mitte just kehvematel hulgas,

kes lapsi kolooniasse saata soovides nuri-sevad, kui neilt laste sissekirjutamisel nõutakse liikmekaadri esitamist.“

Nagu sellest näha, suhtuvad paljud meie teenijaist ja töolistest Hoolekande Ühingu samuti kui oma kutseorganisatsioonidelegi: ühing leitakse üles ja pakutakse liikmemaksu siis kui häda on käes. On see mööda, siis on ka kohustused oma organisatsiooni vastu unustatud. See on üldine kurb nähtus, aga sellest peab üle saama. Soovime juubilarile, et ta ka tõesti sellest üle saaks järgmise kümne aasta jooksul.

J. R.

Kutseajakirjast ja postiteenijate oma häälekandjast.

Kutseajakiri on lahutamata osa kutseühingulises liikumises.

Kutseajakirja ülesanded on sarnased kutseühingu ülesannetega, ja nimelt: teenijate õigusliste, majandusliste ja kutseliste huvide eest võitlemine, oma liikmete kutseline ja üldkultuuriline arendamine, kutseühingute organiseerimine ning informatsiooni andmine kutseühingu tegevusest. Muidugi võime iga punkti juure lisada veel terve rea alapunkte, kuidas nimelt neid üldisi põhimõtteid teostada jne.

Kutseajakirja olemasolu vajadus on minu arvates nii arusaadav ja endastmõistetav aksioomiline tõde, et see ei vaja mingisugust pikemat põhjendust. Seda tõsiasja on tunnustanud ka organiseeritud postiteenijate pere juba 10 aastat tagasi, luues koostöö „Sidega“. Kuid kuidas, mil moel ja mis kujul teostada kutseajakirja väljaandmist, selleks on olnud ja on ka praegugi lahkarvamisi, mille selgituseks on mõeldud käesolev kirjeldus.

Kui vaadelda selle küsimuse arengut ajalooliselt, kuigi selle ajalugu on lühike,

siis võime märgata tema teostamise mooduses kaht tendentsi: a) olla koostöös teistega, b) anda iseseisvalt välja oma häälekandjat.

Kui nüüd kaht moodust kaaluda, siis peab kahtlemata tunnustama, et esimene neist on parem ja järgmistel asjaoludel: Riigiteenijate majanduslik ja õiguslik seisukord on üldjoontes ühtlane. Meil on ühine palgaseadus, pensioni seadus on ühine, arstiabi korraldus ühine, distsiplinaar kord ühine. Nende korralduste kompleks moodustab olulisema osa riigiteenijate majanduslisis ja õiguslisis küsimusis. Kogu oma tegevusaja kestel on tulnud riigiteenijate organisatsioonidel peaaesjalikult võidelda nende loetletud üldküsimuste lahendamisega. Muidugi on ka igal organisatsioonil, igal ministeeriumil ja valitsuse piiirides kujundatud kutseühingul terve rida oma erialasse puutuvaid küsimusi, kuid igatahes moodustavad need eriküsimused palju väiksema osa kutseühingute ülesannetest kui eelkirjeldatud üldküsimused.

Vastavalt kutseühingu ülesannete suursele, ulatusele ning tähtsusele, tuleb vaadelda ka kutseajakirja väljaandmise otstarvet ja paremust. Küsimusi sellel seisukohalt käsitades, on kutseajakirja väljaandmise mooduse äramääramine selge: ei ole tarvis parallelismi, ei ole mingit mõtet, et postlased, raudteelased, metsateenijad jne. igaüks oma häälekandjas arutab pensioni, arstiabi, distsiplinaar jne. jne. küsimusi. Need küsimused on kõigile ühised, neid võib arendada ja käsitada ühiselt, ühise häälekandja veergudel. Vastupidine seisukoht otstarbekohasuse seisukohalt on asjata jõudude killustamine. Kui veel juure lisame ja meele tuletame aasta ja kaks tagasi valitsenud parteipoliitilist demagoogiat, kus laialdased rahvahulgad otse ässitati riigiteenijaisse vaenulikult suhtuma, siis ka see vaen oli ja tekkis kõikide vastu „en gros“ ja selle väärusutumise ja vaenuliku meeleolu vastu võitlemiseks ning riigiteenija tõelise seisukorra valgustamiseks ja selgitamiseks oli jällegi vaja võidelda ühiselt. Need seisukohad oma otstarbekohasuselt vaadatuna on kaljukindlad, kõik muu on sõnadetegemine.

Kuid alati ei ole ju korda läinud teatud otstarbekohasuse nõuete seisukohalt. Ka minul on tulnud minust mitteolenevate asjaolude sunnil ajutiselt tegeleda teistel põhimõtetel. Ma ei taha nende asjaolude juure minna kuigi pikalt, vaid mainiksin lühidalt niipalju, et aastaid tagasi, kui postiteenijate kutseühingu keskjuhatus katkestas koostöö „Sidega“ ja asus hiljem oma häälekandja väljaandmisele, siis olid selleks kaaluvad põhjused, mis tol ajal ka avaldati. Aga olgem avameelsed ja õiglased ja tunnistagem, et need põhjused nüüd on kadunud. Vanade pattude pärast ei saa kedagi risti puua, isiklik vaen, viha ja halb suhtumine peab andma ruumi otstarbekohasele ja üldhuvides kasulikemale tegevusmoodusele.

Postiteenijate kutseühingu keskjuhatus, sõlmides paar aastat tagasi teistkordselt koostöö lepingu „Sidega“, ei teinud seda mitte erilise armastusest „Side“ vastu või toetuse mõttes, vaid sellepärast, et ta pidas koostööd paremaks kui parallelismi, ta sõlmis lepingu, luues

kindla koostöö aluse, nõudis keskjuhatusse mittevastuvõetavatest suunadest ja seisukohtadest loobumist ja oli ning on veendumisel, et praegune moodus on parem asja enda, kuid mitte kellegi isiku või isikute grupi huvides.

Ma käsitän neid seisukohti sellepärast, et postiteenijate ridades on tehtud etteheiteid kutseühingu keskjuhatusse, nagu oleks koostöö „Sidega“ tarbeta, asjata rahaiskamine jne.

Mis puutub rahasse, mida „Side“ aastas maksame (Kr. 900.—), siis jätame igasuguse fantaasia ja arvude müstika, võtame pliitsi ning paneme paberile reaalsed arvud. Postiteenijate häälekandja trükkimine 8 lehekülge, 12 numbrit aastas, 1300 eksemplari, maksab $12 \times 60 = 720$ krooni. Ekspeditsioon umbes 50 krooni. Toimetajale tasu toimetuslike ning talituslike tööde eest 20 kr. kuus ($12 \times 20 = 240$ krooni). Saame kokku $720 + 50 + 240 = 1010$ krooni. Honorar, vähemalt igas numbris 300 rida à 4 senti, teeb välja $12 \text{ krooni} \times 12 = 144$ krooni. Kogusummas seega läheks kuludeks aastas 1154 krooni, ehk ca 96 krooni numbriga pealt. Seega oleme juba kulutanud üle 900 krooni. Teeme mahaarvamisi, trükkime 10 numbrit aastas, oleks summa ikkagi 962 krooni. Ja kui leidub võimeline inimene, kes teeb tasuta toimetusliku ja talitusliku töö (s. o. parandab käsikirjad, teeb korrektoori ja revisjoni, kirjutab pisitükikesed kui ka juhtkirjad, kirjutab aadressid, sorteerib lehed postituleandmiseks, peab kirjavahetust jne. jne.) ja kui leidub ka tasuta kaastöölist, siis saaksime ajakirja tõesti ehk veel 300 krooni võrra aastas odavamalt. Kuid kõik need oletused on ja jäävad õilsaiks targutuseks ja sellenärast ärme petame endid lootusega, et leiduks võimeline inimene, kes seda tööd oleks nõus vabatahtlikult tegema tasuta.

Kui vaadelda „Side“ sisu ja kirjeldusi, siis ei taha ma öelda, et nad ei võiks olla paremad, kuid ei saa ka teha etteheiteid. Peab tunnustama, et „Postiteenijate Häälekandja“ sisu ei olnud parem. Praeguste rahaliste võimaluste juures ei saa nõuda „Sidelt“ rohkem kui ta suudab.

Võiks vast öelda, et „Sides“ on ilmunud

vähe postlastesse puutuvaid küsimusi, kuid see on postlastest endast. „Side“ võimaldab postlastele rohkem ruumi, kuid pole kirjeldusi. Isegi see ei aita, et lepingu alusel saavad postlased keskjuhatus poolt antavatest summadest kallimalt honoreeritud kui teised „Side“ kaastööliised.

Peaks keegi tegema analüüsi „Side“ kirjeldustest ja vihjama nende puudustele, siis võiks ju kaaluda ja mis võimalik püüda parandada, kuid seda pole kuulda. Tehakse vaid mõningaid üldisi etteheiteid. Ainukese konkreetse etteheitega olen kuulnud, et mõned artiklid olevat liig targalt ja raskelt kirjutatud. Minu arvates ka see etteheide on ekslik, sest peab ju olema ka üksikuid kvaliteetkirjeldusi, on ju riigiteenijad haritud inimesed ja oskavad iseseisvalt mõelda. Ja kui puudused peaks ei ma sisu nõrkuses või liigsetes targutustes, siis on see kõik parandatav ja ei tingi veel koostöö katkestamist, kui koostöö alused ja suunad on õiged ja vastuvõetavad.

Postlaste oma häälekandja küsimust on arutanud paaril korral ka „Postisarv“. „Postisarves“ nr. 9.10 kirjutab keegi Erpolane oma häälekandjast. Peab täheandama, et Erpolane väga asjalikult ja täiesti õigete põhimõtete alusel kujutab kutseajakirja sisu: kirjeldused majanduslikust-õiguslikust olukorrast, kutselisest tegevusest, postialasest puutuvatest sündmustest ja tähtpäevadest, informatsiooni sisse- kui ka välismaalist, organiseerimisküsimused ja veidi ka kirjandust — seoses posti alaga. Nende põhimõtete vastu ei taha ega ei saagi keegi vaidelda. Nendel põhimõtetel oli toimetatud „Postiteenijate Häälekandja“ kui ka „Side“. Ka õige on see, et oli eksimusi, oli isikliku poleemikat, kuid see oli tingitud selleaegsest olukorrast ja asjaoludest. Kõik said aru, et see olukord peab kaduma ja ta on praegu kadunud.

Olles kutseajakirja sisu suhtes Erpolanega täitsa solidaarne, ei saa aga õigeks ega otstarbekohaseks pidada väidet, et postlased peaks lahus raudteelastega ja teiste riigiteenijatega arutama eelpoolmainitud üldküsimusi (palgad, pension, arstiabi, distsiplinaarajad, üldine riigiteenijate kui ka kõigi palgateenijate sei-

Ilmus riigiteenijaile tarvilik käsiraamat.

Läinud detsembris möödus kümme aastat Riigiteenistuse seaduse vastuvõtmisest Riigikogu poolt. Kuigi see seadus täielikult maksma hakkas vähe üle kahe aasta hiljem (1. apr. 1927), on teda nende möödunud aastate jooksul ometi korduvalt muudetud ja täiendatud eriti viimasel ajal. Peale selle on maksma pandud terve rida määrusi ja juhtnõude selle seaduse elluviimiseks (näit. Ametnike reservi korraldus, Riigiteenist. sead. § 42 kohaldamise juhtnõored, Riigiteenijate teenistuskirjade määrus jne.), millised omakorda korduvalt muudetud ja täiendatud. Samuti sisaldavad üksikud teised seadused mõningaid eeskirju, mis Riigiteenist. seaduse vastavald norme muudavad (näit. Kaitseisukorra sead., Kaitsevæteenist. sead. jne.).

Kuid kõik need normid on laiali paisatud mööda Riigi Teataja üksikuid aastakäike ja numbreid, milline asjaolu nende käsitamise äärmiselt tülikaks ja ras-

keks teeb isegi neile riigiteenijaile, kel R. T. aastakäigud, tarvilised tähestikud jne. alaliselt käsitada on. Neil riigiteenijail aga, kel R. T. aastakäigud kasutada pole, on oma täpsate õiguste ja kohustuste kohta selgusele jõudmine peaaegu võimatu, kuigi teenistusolukorrad üha tungivamalt nende tundmist nõuavad.

Lisaks sellele on Riigikohtu praksis Riigiteenist. sead. üksikute eeskirjade ja mõistete seletamisel möödunud aastate kestel õige laialatuslikuks kujunenud ning mõnigi mõiste on nende seletuste kaudu saanud hoopis teise sisu, kui talle alul omistati. Aga ka need Riigikohtu seletused on suuremale osale riigiteenijast väga raskesti kättesaadavad.

Seda seisukorda aitab tunduvalt kergendada neil päevil ilmunud kogu sundnorme riigiteenijate õigusliku seisukorra alal, mille koostanud end. Keskliidu juhatus liige R. Villem. Sellesse kogusse on koondatud kõigepealt Riigiteenistuse

seadus, arvesse võttes kõiki kuni 15. jaanuarini s. a. ettevõetud muudatusi ja täiendusi. Ühtlasi on seadus varustatud väljavõtetega Riigikohtu administr.-osakonna poolt tema kohaldamisel antud olulistest seletustest, seda seadust täiendavatest teistest seadustest, Vabariigi Valitsuse otsustest jne. ning lõpuks temale lisandatud eelpool märgitud elluviimise määrused ja juhtnõored — ka kodifitseeritud kujul.

Teiseks on sellesse kogusse koondatud 1. veebruarist s. a. maksimahakanud Distsiplinaarseadustik ühes seda täiendava Kriminaalseadustiku üldosaga. Viimasele on omakorda lisandatud veel, et koondada sellesse kogusse kõiki riigi- ja omaval. teenistusalaalaseid karistusnorme, Kriminaalseadust. 37. ptk. — teenistusalaalased süüteod riigi- ja omavalitsuse teenistuses — ühes väljavõttega Kriminaalkohtupidamise seadustikust nende süütegude jälitamise erikorra kohta.

Sellisenäe see kogu moodustab endast hädavajaliku käsiraamatu igale riigiteenijale, eriti suureks abiks aga on ta nende kutseorganisatsioonide tegelastele, kel igal sammul tegemist tuleb teha teenistusõiguslike küsimustega.

sukord jne.). Miks ei võiks neid küsimusi arendada ja selgitada ühiselt, ühise häälekandja veergudel. Teiseks — miks ei või me „Side“ veergudel avaldada postialasse ja postiteenijatesse eriti puutuvaid küsimusi, nagu tähtpäevad, tähtajalised sündmused, memuaarid, kirjandusliku ilmega kirjeldused jne., kui selleks ruumi on. „Side“ toimetaja pea iga numbril ilmumise eel kaebab, et postlaste kirjutusi on vähe, kuid pole parata, peab leppima, sest kirjutusi pole. Sellejuures on loomulik ja eadastmõistetav, et need kirjutused oma koostamisviisilt peavad olema avaldamiskõlbulised.

Teiseks on Erpolasel täiesti ekslik rääkida vastu riigiteenijate üldhäälekandja ideele.

Ma vihjaksin eelöeldule, et peamisteks riigiteenijate kutseorganisatsioonide tegevusaladeks on majanduslikud ja õiguslikud küsimused ja kui oleks riigiteenijate üldkutseajakiri 10—20.000 tiraaziga, siis oleks nõudmistel ja kirjeldustel palju suurem mõju. Kutseajakiri ei saa laskuda iga kutseala peensustesse, arutada masinakirjutajate, raamatupidajate, registreerijate, sekretäride, asjaajajate, assistentide ja lõpmata palju teiste ametnike erikutselisi küsimusi, vaid kutseajakiri on ja jääb eeskätt võitlusvahendiks oma liikmete majandusliku-õigusliku olukorra parandamise eest, kuna kõik teised asjad on vähema tähtsusega ja nendelt seisukohtadelt tuleb korraldada kutseajakirja väljaandmist.

Ei ole ka loogiline Erpolase väide, et väikerahva juures pole riigiteenijate üldkutseajakiri mõeldav ega põhjendatud, kuid küll on kutseajakirja olemasolu põhjendatud väikerahva väikse postiametkonna teenijatel.

„Postisarves“ nr 11 käsitab „Moralaid“ kutseajakirja küsimust ja leiab, et postlastel ei olevat selle vastu huvi, olles ka ise arvamisel, et selle olemasoluks pole tarvidust. Kuid küll pooldab „Moralaid“ mingisuguse ajakirja väljaandmist, milles leiaks käsitamist kutselised küsimused. Edasi leiab „Moralaid“, et „Sidele“ maksetav 900 krooni olevat hoolimata raha raiskamine, tehtud nende otustusel, kes ei tunne Eesti krooni väärtust. — Need seisukohad on väga mannetud ja ekslikud. Kutseajakirja olemasolu on tarviline, selle vastu ei saa vaielda ükski kainelt mõtleja postiteenija. Mis puutub sellesse, et asutada mingisugune „Linda“ või „Kodu“ taoline ajakiri, mis-sugune käsitaks ka kutselisi küsimusi ja mida loeks postlased kui ka üldsus, siis see on ainult mõttetu fantaasia. Ka on ekslik arvamine, et „Sides“ loetakse postiametkonnas vaid 10%. Mina olen väga paljude postlastega rääkinud, nii Tallinnast kui provintsist, ja ma võin küll kinnitada, et 90% loetakse. Kui üksikud ei loe, siis pole imestada, sest kõikjal on erikalduvustega, erihuvidega ja eriseisukohadega inimesi.

Mis puutub väitesse, et „Sides“ teeb keegi algaja advokaat seaduse ja määruste tõlgendusi, millega nähtavasti vihjati mind, siis on see ekslik. Mina olen avaldanud „Sides“ ainsa juriidilise ilmega kirjelduse ja nimelt: administratiiv korras tehtud distsiplinaar karistuste teenistuslehtekandmise lubamatusest. Seda tegin raudteelaste keskküingu kui ka keskkliidu tegelaste palvel. (See ilmus „Sides“ nr. 9 — 1933. a. ja ma ei saa aru, mis oli selles halba.

Mis puutub teistesse „Side“ juriidilise iseloomuga kirjeldustesse, siis pole mul

teada, kas on nende autoriks alati jurist, kuid ometi on nad head, selged ja põhjendatud, ja et riigiteenija õiguslik ja majanduslik seisukord on reguleeritud seadustega ja määrustega, siis peaks sarnaseid „targutusi“ ilmuma veel tihedamini. Kui palju kannatasid mitmed, kui nõuti tagasi perekonna (laste) abiraha, kui palju on juhuseid, kus pensioni, arstiabi, teenistuse j. m. seaduste puuduste pärast teenijad peavad kibedusi tundma. Teenijatesse puutuvate seaduste puuduste selgitamine ja nende seaduste täiendamise vajaduse põhjendamine on kutseajakirja üks põhiülesannetest.

Mis puutub „Moralaidi“ lõppväitesse, et poolaasta viisi ilmuv „Side“ olevat liig protokolliline ja ametlik ja parem võiks juba saata postivalitsuse ringkirjad broscheeritult, kaane embleemiga, teenijale, mis asendaks kutseajakirja, siis selle kohta olgu tähendatud, et „Side“ kohta öeldud sõnad: ilmub pooleaasta viisi jne., on asjata mahategemine, kuid mitte asjalik arvustus. „Side“ 1934. a. ilmus 10 korda, 2 korda suuremana, seega võib öelda, et ilmus 11 numbrit aastas. Liikmeskond elab laiali üle riigi, maa- ja ale-vite asutustes, nad ei saa isegi koosolekutest osa võtta, kuid nad on ometi huvitatud, mis arutab kongress, mida kõnelevad valitud, kui ka valitsuse esindajad ja sellepärast avaldatakse ajakirjas üksikasjalisemalt ka kongressi protokollid.

Mis puutub aga sellesse, et postivalitsuse ringkirjad võiks asetada kutseajakirja, siis on see vist öeldud naljana. Kui see ettepanek tõesti tõsiselt on mõeldud, siis on küll tegemist lapselikult naiivse inimesega. Kuid lapsed ju võtavad ka jõuluvana ja kurejuttu tõsiselt. Meie teame, et ringkirjades räägitakse vakant-kohtadest, määrustike ja talitusjuhtnõõride muutmisest, postiasutuste nimekirjade täiendustest, nii sisekui välismaal, ajalehtede nimedest, isegi Turkestanis või Tiibetis kadunud või tü-

histatud postiisikutööstuse kaartidest jne. (viimane korraldus on küll muudetud paar aastat tagasi). Seega ei saa ometi võtta tõsiselt ettepanekut, teha need ringkirjad broscheeritult kutseajakirjaks. Võime vist küll olla kindlad, et sarnaseid naeruväärseid mõtteid tõsiselt ei võta.

Nii kokkuvõetult näeme, et arvustajad ja rahulolematud ei tea ega oska teha mingit konkreetset kava, mis oleks parem praegusest. Aga arusaamised võivad ju olla mitmesugused. Võib ju olla, et minu kui ka keskjuhatusse seisukohad on ekslikud või oskamatud. Seepärast ei taha keskjuhatus kramplikult praegusest koostöö moodusest „Sidega“ kinni pidada, ei taha võtta kelleltki võimalust olla selles küsimuses targem, teha paremini, ning on nõus andma Kr. 900 igale teisele, kes kindlustab, et suudab anda postlastele selle eest parema kutseajakirja. Kindlustus on selle tõttu vajaline, et ära hoida naiivseid või eba-praktilisi katsetusi selles nii tähtsas küsimuses, kuna keskjuhatus toimib praegu oma parema arusaamise kohaselt ja kannab oma teguviisi eest ka täit vastutust.

Mulle tundub, et „Postisarv“, avaldades sellesisulisi kirjeldusi ja karikatüüre, on vist teataval määral nendega solidaarne. Kui arvatakse, et 900 krooni eest pakub „Side“ liig vähe, siis võiksime samuti küsida, mis pakub „Postisarv“ 100 krooni eest, mida ta sai keskjuhatusse kaudu toetuseks.

Aga ma arvan, et selles asjus ei maksa targutada, vaid „Postisarv“ võib saada ka 900 krooni, võib saada kutseajakirjaks, ja siis 1936. a. kongress otsustab, kas ta on olnud parem kui „Side“. Seega on minu ja keskjuhatusse soov, teha lõpp asjata arvustustele ning arutada konkreetseid kavasid, mis oleks paremad endistest.

J. Kallman.

Leplikku vaimu uude aastasse astumisel!

Vana aasta oma muredega ja ka helgete hetketega, argipäeva askeldustega ning kibedate heitlustega on ajamerde kadunud. Kas peame kadunud leinama või on meil põhjust juubeldada, — selle üle võivad valitseda mitmesugused arvamised. Tundub, et möödunud aasta oli rahutute vaimude aasta, mis muredega täitis tulevikku pärast, mis tihtilugu tumedana paistis. Organisatsioonid ähvardas killunemine, sõprade vahel tekkis lõhe vastastiku üksteisest arusaamise puudusel ja isegi paljud perekonnad said nakatatud lagunemise idudest. Ebakordaminekud ja ebaõnnestumised elus kohati kutsusid välja eitava ellusuhtumise neis ringkondades, kus lootusi hellitati, et raskustest suudetaks lahti saada mõninga seaduse paragrahvi ümberredigeerimisega. Kuid teistest küljest tuli nähtavale, eriti aasta teisel poolel, meelte rahunemine ja kaine mõistuse maksmapäsemine, mis meeleoludesse osalise tervenemise tõi ning usku paremasse tulevikku kinnitas. Tehes bilanssi möödunud aastale ei ole meil õieti põhjust leinamiseks ega ka juubeldamiseks, sest elust oleme õigustatud saama seda, mida ise produtseerime: mida külvame, seda ka lõikame. —

Astunud juba uude aastasse seisame tõsise küsimuse ees, mis võib ta meile tuua, milliseid avarusi või kitsendusi võib ta

pakkuda isikliku ja ühiskondliku elu korraldamisel?

Elkki tulevik meie eest on varjatud, võime siiski omi kavatsusi, väljavaateid ja tuleviku püüdeid ehitada endiste aegade kogemustele ning tähelepanekutele. Tänuväärne õpetust ammutame just ebaõnnestumistest, ebakordaminekustest ja kaotustest, mis ei tohi aga meie elujõudu murda. Eksimised ja kogemuste puudus, millest peamiselt olenevadki ebakordaminekud elus, manitsevad ettevaatusele ja järeelkaalumisele, et nad ei korduks.

Heites pilku kaduvikku, leiaksime mõndagi etteheita isiklikult enesele, kui enast suudaksime võtta põhjalikumana analüüsi alla, kartmata eneskriitikat. Kas ei nurju nii mõnedki saavutised tänu isemeelsusele, jonnakusele, isiklikule ebasobivusele, enese ohjeldamatusele, mis tegelaste ja organisatsioonide liikmete vahel arendab pikapeale vastastiku soovimata ning ebaterve õhkkonna, kus head ja üldkasulikud ideed ja püüded viljatult vaibuvad.

Me armastame eralduda, nagu teod karpides, kust välja tuleme siis, kui midagi erakordset meid välja kutsub. Isoleerumine teeb meid eluvõõraks ja kui me ei tunne elu, siis ei oska meie ka eluraskustega toime tulla. Võõrdumine üksteisest loob pinna, kus ühistöö- ja tegevus korda

ei lähe, ei sobi. Kui siis meid ebakordminekud või õnnetused tabavad, siis jääme üksi ja raskustele alla. Siis mõistame hukka olukorda ning ilmakorda, heidame ette kaaskodanikele, et neil puudub arusaamine ligimese hädadest ja kaastundlik hing. Etteheita enesele ei tule peaaegu kunagi meelde.

Jätame kord seesuguse ellusuhtumise. Heidame enesest teokore ja katsume leplikumad, sõbralikumad olla ligimese, kaaskodaniku vastu, andestades vigu, pahesid ja puudusid teisele, sest neist pole me vabad ka ise. Leplikku vaimu peab jatkuma palju, vastastikku üksteisest aru-

saamine peaks enam maad võtma, et mõista üksteist ja mõista elu, kus meil paratamata koos tuleb töötada, võidelda ja õnnel ning õnnetuse silmapilke läbi elada. Ja kui oleme selleni jõudnud, siis muutume ka kannatlikumaks kaaskodaniku nõrkuste vastu, mis eeldab sobiva ja rahuliku koostöö ja kooselu ühise maa-koore peal. Leplikus vaimus tuleb meil, riigiteenijail, uut aastat alata ja elu jätkata. Siis ei üllata meid ootamata kaotused ega ebaõnnestumised, sest siis tunneme endid ühise sõbraliku perena, keda ei kohuta eluraskused.

Riigiteenija-senior.

Teenistusalastest süütegudest ja karistustest uue Kriminaalseadustiku järgi.

1. veebruarist s. a. maksmahakanud uus Kriminaalseadustik toob teatud muudatusi ka riigi- ja omavalitsuse teenistusalastesse karistusnormidesse. Kõigepealt juba sellega, et nüüd on kriminaalsüütegudest kindlasti eraldatud ja omaette seadustikku koondatud kergemad teenistuskohustuse rikkumised — distsiplinaarsüüteod. Seni esinesid nii kohtu poolt karistatavad kriminaal- kui ka ülemuse poolt karistatavad distsiplinaarsüüteod ühes ja samas seadustikus koos.

Uus seadustik toob aga kaasa teisigi muudatusi. Vaatleme alamal lühidalt mõnda tähtsat neist.

Tunduva muudatuse võrreldes senise korraga toob uus seadustik juba karistuste süsteemi, mis hiljaks lihtsamaks on muudetud. Uue seadustiku järgi määratavad karistused jagunevad: a) peakaristusteks, b) lisakaristusteks (või kõrvalkaristusteks) ja c) asekaristusteks. Peakaristusteks on: surmanuhtlus, sunnitoo, vangimaja, arest ja rahatrahv. Nii on ühe vangimaja karistuse alla ühendatud senised vangirood, türm ja kindlusevangistus; hoopis ära on jäänud kohtulikkude karistuste hulgast märkus, noomitus, manitsus jne.

Sunnitöö karistus määratakse kas tähtaajata või tähtaegselt neljast kuni viieteistkümne aastani; vangimaja karistus määratakse kahest nädalast kuue aastani ja arest ühest päevast kuni kuue kuuni. Rahatrahvi alammääraks on üks kroon, ülemäär seadustiku üldosas kindlaks määratud pole, vaid on eriosa üksikute paragrahvide juures fikseeritud. Riigi- ja omavalitsuse teenistusalaste süütegude puhul on kõrgemaks rahatrahviks viis-sada krooni.

Ka lisakaristuste süsteemi on tunduvalt muudetud ja lihtsustatud. Tähtsamaks lisakaristuseks on õiguste kaotus, mis esineb kahel kujul: omandatud (või olemasolevate) õiguste kaotus ja õigusvõime kitsendus. Esimese liigi alla kuuluvad näit. surmanuhtlusega ja sunnitööga kaasaskäivad riigi- ja omavalitsuse teenistusest tagandamine, riikliku pensiooni, kaitseväeliste auastmete, autahedede ja aumärkide kaotus. Õigusvõime kitsendused on tunduvalt pehmemad, kui end. vene seadustes. Surma või sunnitööle mõistetud ei kaota enam kõiki õigusi, vaid ainult mõned eraavalikud õigused, näit. õiguse olla riigi- ja omavalitsuse teenistuses, mittekohuslikus kaitseväeteenistuses, olla eestkostjaks või hooldajaks, juhatajaks, kasvatajaks või õpetajaks õppe- ja kasvatus asutustes, olla vahekohtunikuks,

vannutatud hooldajaks, vandekohtunikuks, tunnistajaks lepingute ja aktide tegemise juures, kus see seadusega nõutud jne. Surmanuhtlusega ja sunnitööga käivad eelpooltähtendatud õiguste kaotused sunduslikult kaasas, vangistuse karistusega võib kohus neid kas kõik koos või üksikult määrata oma äranägemise järgi, kui antud süüteo eest seadusega määratud karistuse ülemäär ületab ühe aasta; on see ülemäär alla ühe aasta, siis ainult seaduses eriti määratud juhtudel. Samuti ainult seaduses eriti ettenähtud juhtudel võidakse lisakaristusena määrata kohtuotsuse süüdlase kulul Riigi Teatajas ja ühes eraajalehes avaldamise, keelata teenistusest tagandatud riigiteenijale pidada seaduses määratud tähtaja jooksul samasugust või kõrgemat kohta jne.

Lisakaristusena esineb ka varanduste konfiskatsioon, mida tarvitatakse asjade kohta, mille valmistamine, müümine, levitamine, kaasaskandmine või hoidmine on keelatud, samuti ka asjade kohta, mis süüteo kordasaatmiseks valmis seatud või tarvitatud jne. Välismaalaste suhtes esineb lisakaristusena veel pärast karistuse kandmist maalt väljasaatmine.

Asekaristused esinevad tavaliselt neljalt viieteistkümne aastani, kuid peakaristust ei ole võimalik mõnesugustel juhtudel täide saata. Kõige pealt kuuluvad siia liiki alaealistele surmanuhtluse, sunnitöö, vangimaja, aresti või rahatrahvi asemel määratavad karistused — parandusmaja, vastustusliku valve alla andmine jne. Samuti kuuluvad siia liiki juhud, kus tasumata jäetud rahatrahv asendatakse arestiga. Riigi- või omavalitsuseteenijale, kes teenistuses kordasaadetud süüteo eest aresti mõistetud, võib kohus selle karistuse asendada teenistuskohalt tagandamisega või arestile juure lisada teenistuskohalt tagandamise.

Paralleelselt karistustesüsteemi lihtsustamisega uus seadustik annab kohtule väga laiad võimalused karistuse suuruse määramiseks, samuti kui määratud karistuse kandmisest tingimisi vabastamiseks. Senised seadused kirjutasid kohtule väga üksikasjalikult ette karistuse suuruse ja kohtul puudus võimalus karistuse määramisel kuigi tunduvalt arvestada asja arutamisel selgunud süüdi pehmemadavaid asjaolusid. Selle tõttu tihti, eriti teenistusalaste süütegude puhul, oli kohus sunnitud määrama õige raskeid karistusi ja samas otsustama paluda, et see karistus armuandmise korras kergendatud saaks. Uues seadustikus on iga süüteo juures ära määratud ainult karistuse ülemäär, kuna alammääraks

on vastava karistuse liigi üldine alammäär. Juba see asjaolu üksi võimaldab kohtul karistuse määra valimisel kaunis laialistes piirides liikuda. Kuid peale selle võimaldab seadustik süüdi pehmemadavate asjaolude puhul raskemalt karistuse liigilt üle minna ka kergemale, näit. tähtaegselt sunnitöölt vangimajale, vangimajalt mitte üle ühe aasta — arestile. See omakorda võimaldab veelgi suurema valiku karistuse raskuse määramisel. Kuid sellele lisandub veel kohtu võimalus vabastada süüalune karistuse kandmisest tingimusi, kui karistuseks määrati vangimaja mitte üle kolme aasta õiguste kaotuse. Nii näiteks võib kohus süüteo eest, mille eest seadus ette näeb karistusena tähtaegse sunnitöö, süüdi pehmemadavate asjaolude puhul karistada vangistusega ja kui viimane ei ületa kolme aastat, siis peale selle veel karistuse kandmisest tingimusi vabastada. Samuti on kohtul aga ka laiad võimalused süüdi raskendavate asjaolude puhul seaduses süüteo eest ette nähtud karistuse suurendamiseks. Tingimisi karistamise puhul määratakse katse- ja vangistuskaristuste puhul, mis polnud määratud tingimusi, on karistatav võimalus enne määratud karistuse täielikku ärakandmist vabaneda — tingimusi, kui ta ülespidamine kinnioleku ajal küllalt põhjust annab eeldamiseks, et ta pärast vabastamist enam ei andu kuritegevusele. Igatahes peab ta aga vähemalt poole temale määratud karistusest ära kandma, igal juhul mitte alla kolme kuu.

Lõppeks on ümber korraldatud ka aegumise küsimus. Aegumine, s. t. teatud tähtaja möödumine kõrvaldab karistuse. Uues Kriminaalseadustikus on ette nähtud kolme liiki aegumine.

1) Avalikuks tuleku aegumine — kui süütegu teatud aja jooksul ilmsiks ei tule, siis hiljem enam jälitamist ei alustata, kuigi ta ilmsiks peaks tulema. Tähtajad: raskete kuritegude puhul (raskemana karistusena ette nähtud surmanuhtlus või sunnitöö) — kümme aastat süüteo kordasaatmise päevast; kuritegude puhul (raskemana karistusena ette nähtud vangimaja), kui seaduses ettenähtud karistuse ülemäär ulatab üle ühe aasta — viis aastat, muudel juhtudel — kolm aastat ning üleastumiste puhul (raskemana karistusena ette nähtud arest või rahatrahv) — üks aasta.

2) Jälgimise aegumine — süütegu tuli küll ilmsiks, kuid süüdlast ei leitud, ehk ta oli küll teada, kuid redus. Siin aegumine kõrvaldab karistuse, kui raskete kuritegude ja kuritegude kordasaatmise päevast kohtuotsuse tegemise päevani eelpoolnimetatud tähtajad on möödunud kahekordselt, üleastumiste puhul aga kolmekordselt.

3) Kohtuotsuse aegumine — süütegu tuli avalikuks, süüdlane tabati ja kohus tegi otsuse, kuid karistatav õnnestus otsuse täitmise eest kõrvale hoida. Siin aegumine kõrvaldab karistuse, kui kohtuotsuse tegemise päevast otsuse täitmisele pööramise päevani on möödunud punkt 2. all toodud tähtajad.

Armumandmise õigus kuulub riigivanemale, kes võib kergendada süüdlase saatust või ta täiesti vabastada karistusest.

Niipalju karistustest ja nende määramise korras. Mis puhtub nüüd üksikute riigi- ja omavalits. teenistusalaste süütegude eest seadusega määratud karis-

Johannes Feldmann †

† 11. VII 1894 — † 3. II 1935.

In memoriam.

Tallinna peapostkontori vanem ametnik Johannes Feldmann sündis 11. juulil 1894. a. Harjumaal, Saue vallas. Astus postiteenistusse, Tallinna peapostkontorisse, 1. aug. 1912. a. postiljonina. 1915. a. saab ametnikuks, teenib Risti ja Paldiski postkontorites. Alates 1920. aastast ametnik Tallinna peapostkontoris;

vanemaks ametnikuks nimetati 16. nov. 1932. a. Võttis osa vabadussõjast 1919. — 1920. aastal.

Johannes Feldmann oli kõigi kaasteenijate poolt armastatud. Ta võttis energiliselt osa postiteenijate kutseorganisatsiooni tegevusest üle 10 aasta. Viimased 3—4 aastat oli kadumu posti-telegr.-telef. teenijate kutseühingu Tallinna osakonna juhatuses sekretäriks. Tema õlgadel lausus kutseühingu suurema osakonna asjaajamise ja mitmesuguste korraldustööde raskus. Peale selle oli J. F. ka kolmat aastat kutseühingu keskjuhatuses abiesimees, täites esimehe väljaspool oleku tõttu kohapeal esimehe ülesandeid. Samuti oli ta teist aastat ka riigi- ja omavalitsuse teenijate keskkliidu abiesimees. Feldmanni rahulik ja tasakaalukas iseloom ning kõigisse isikuisse salliv ja taktiline suhtumine sundisid kõiki teda lugupidavalt tunnustama ning austama. J. F. oli teenistusülesannetes tugev ja teadlik ning julge väljaastumiseks nii teenistustalikes kui ka kutseorganisatsiooni asjus, toimides põhimõttel: „väiksem vend vajab kaitset“.

Feldmanni surmaga kaotas organiseeritud postiteenijate pere isiku, kellele Tallinnas on raske leida asendajat.

J. Feldmanni leinavad peale omaste ja sugulaste arvurikas kaasteenijate pere ja eriti kutseühingu tegelased. J. Feldmann suri Erahäiglas 3. veebruaril ja sängitati maamulda 7. veebruaril, Kalamaja kalmistule, rohkearvuliste tuttavate, kaasteenijate ja organisatsioonikaaslaste saatel.

Kaasteenijate esindajad peakontorist ja kutseorganisatsioonide esindajad keskkliidust, keskjuhatuses ja ka Tallinna osakonnast, pannes hauale pärgi, ütlesid viimaseid sooje saatessõnu varalähkunud kaasvõitlejale, meele tuletades kadunud teeneid ja võimeid.

Prof. Dr. W. Burckhardt raudteede kommertsialiseerimisest.

Vabameelse kodanlise partei poolt korraldatud avalikul koosolekul Bernis esines prof. dr. Burckhardt kõnega raudteede kasutamise viisidest. Kuna meilgi see probleem on aktuaalne, siis mahutame allpool mõningad üldise tähtsusega välja-

võtted sellest väga huvitavast kõnест. Ettevõtete majandamise viiside kohta ütles prof. dr. W. Burckhardt järgmist.

On kaks üksteisest selgesti ja täielikult erinevat põhimõtet, millede järele organiseeritakse majanduslikke ettevõtteid.

tustesse, siis ulatavad need, olenedes süüteo iseloomust, rahatrahvist kuni sunnitööni mitte üle kaheksa aasta. Sunnitöö karistuse väärliseks on arvatud ainult kaks teenistusala süütegu: 1) võimutegevusetus seaduse väljakuulutamise, teadaandmise või makspaneku puhul, kui see sündis omakasu tõukel ja sellest järgnes tähtis kahju valitsemiskorrale, riigi-, omavalitsuse- või erahuvile või sarnase kahju hädaoht; 2) abinõude mittetarvitamine kõrgema riigivõimu vastu kordasaadetud raske kuriteo ära hoidmiseks või katkestamiseks riigi- või omavalitsuse teenija poolt, kellele teada olid tõendid selle süüteo kohta ja kes oma teenistuse

iseloomu tõttu kohustatud oli seda süütegu ära hoidma või katkestama. Vangimajaga mitte üle kuue aasta karistatakse mitmesuguste omakasu tõukel või tahtlikult kordasaadetud süütegude eest, kui sellele järgnes tähtis kahju eelpooltähendatud huvidele või sarnase kahju hädaoht, teenistustalituse ettekäändel ja vägivald või karistatava ähvarduse saatel kordasaadetud läbiotsimise, ülevaatusse või asjade äravõtu, altkäemaksu või muude ebaseaduslike maksude oma kasuks väljapressimise jne. eest. Sama karistus on määratud riigi välisesse julgeolekusse puutuva ja teenistuse alal teatavaks saanud saladuse avaldamise eest, valedokumendi koostamise, teadvalt

Kõik vahepealsed on vaid kompromissid, millede praktiline kasutamine küll mõnikord tarvilikuks osutub, kuid väga sagedasti kahtlastele tulemustele viib.

Üks neist põhivormidest on see, mille järele organiseeritakse eraettevõtet. Siin riik jätab ettevõtjale niihästi ettevõtte organiseerimise kui ka asjaajamise suhtes vabaduse talitada oma äranägemise järele, omal riisikol vabalt võisteldes üksteisega. Igal ettevõtjal on õigus talitada ettevõttesse mahutatud kapitaliga nii, et see kasu tooks. Sellest seisukohast välja minnes juhitaksegi kogu ettevõtte tegevus.

Sellele täieliku vastandina esineb riiklik ettevõte. Kui riik mõnda ettevõtet, nagu näiteks raudteid ja posti, niivõrt tähtsaks peab, et ta nende saatust eralgatuse juhuslikkusele ei usalda, siis võtab ta need oma kätte. On aga riik need oma kätte võtnud, siis ei või ta neid mitte kasutada nii kui eraettevõtja, s. o. oma heaksarvamise järele ainult kasu taotlemise eesmärgiga ja ilma avalikkusele aru andmata. Oma ettevõtete kasutamisel riik peab silmas pidama rahva üldhuvet, kandes ühtlasi vastutust rahva ees. Riik ei või mitte ütelda: ma riigistan küll raudteed, kuid ekspluateerin neid kui eraettevõtja, vabalt tarvitades selleks võtteid, mis kõige suuremat kasu saamist võimaldavad. Kui riik asuks niisugusele seisukohale, siis kaoks igasugune raudteede riigistamise mõte.

Kõik vahendid ja abinõud, milledega riik oma ülesandete rahva ees täidab, peavad moodustama ühise terviku. Raudteed, näiteks, võivad oma eraldatud, nõnda ütelda omaette tegevusega väga kergesti sattuda vastollu riigikaitse huvidega, postiga, põllumajandusega jne. Kõik mis kannab avalikõiguslikku iseloomu, peab kuuluma riigile ja mis kuulub riigile, see peab moodustama ühe terviku. Loomulik, et igal ettevõttel, igal asutusel on oma eriuksanded täita. Kuid nende tegevus peab olema täielikus kooskõlas üksteisega ja ränva üldhuvidega.

Keegi ei või väelda selle vastu, kui reorganiseerimise teel raudteede valitsemisest kõrvaldatakse üleliigne bürokraatlikkus ja taotletakse valitsemise ja ekspluateerimise muutmist elastisemaks, painduvamaks. Kuid raudteede muutmise ainult kasu taotlemise vahendiks, jättes tähelepanemata üldhuvide, ei ole kooskõlas nende ülitähtsate ülesannetega, mis raudteedel on täita riigi- ja rahvamajanduslikus ja poliitilises elus ning riigikaitse alal. Sellelt seisukohalt on täiesti tagasitõrjutavad igasugused kommertsialiseerimise kavad.

valeteadete kandmise eest raamatutesse, mis määratud rahasummade või muude asjade ülestähendamiseks; samuti ebaõigete andmete abil teadvalt süüta isiku süüdlaseks tunnustamise taotlemise või temalt ebakohaste abinõudega süütunnistuse väljapressimise eest; lõppeks on sama karistus määratud kohtunikule, kes süüdlane omakasu tõukel teadvalt ülekohutuse otsuse tegemises või teadvalt ebaõige otsusega karistuse määramises, mis seadusega seatud raske kuriteo eest.

Vangimajaga mitte üle kolme aasta karistatakse peamiselt samade süütegude eest kergemate asjaolude puhul.

D.

Riigiteenijate haiguskindlustus tuleb viia omaabi — haigekassa alusele.

Vene riigiteenistuses ei tuntud haiguskindlustusseadust ega maksuta arstiabi. Kuid sellele vaatamata Venē kubermangudes, kus olid semstvo haiglad ja arstid, võis iga riigiteenija, kes seda vajab, saada arstiabi, ilma et temal enesel oleks tulnud kulusid kanda.

Samalt seisukohalt lähtuti ka meil Eestis, kui iseseisvuse algaastail maksuma pandi väga demokraatlik riigiteenijate haiguskindlustuse korraldus, mis säilis kuni viimaste aastateni. Kuid nagu paljudki häid asju teostamisel on tabanud ebaõige tõlgitsemine ja omamoodi ära kasutamine, nii sündis ka tasuta arstiabi. Arstiabi ja arstimise liialdamisega mõneltpoolt üksikud riigiteenijad andsid põhjust sammudeks, mille tulemusena muudeti endine ja pandi maksuma praegune arstiabi korraldus, kus tuleb riigiteenijail enestel arstiabist ja ravikuludest tasuda 40—75%. Arusaadav, et nüüd viimase võimaluseni ollakse sunnitud hoiduma arstiabist ja ravimisest. Vanem generatsioon ja keskealised, kellel on kasvatada lapsed, ei saa nüüd sageli arstiabi kasutada ka siis, kui enese või perekonnaliikme tervistline seisukord käskivalt seda nõuab. Tuleb leppida harilikult sarnase ravimise-meetodiga, mis nõuab vähem kulusid. Piirduetakse pulbritega, tilkadega, kompressidega ehk mõnepäevase voodislamamisega. Arsti- või haiglaabi kasutatakse vaid siis, kui haigus juba õige kurjaks muutub ja organismi viinud seisukorran, kus abi ega pääsu vahel enam ei olegi. Kannatavad siin riigiteenijad ja nende perekonnad, kannatab samuti ka riik, kes vajab terveid kodanikke ja tervet tulevast põlve.

Riigikassa koormatus on küll praeguse korra juures langenud, kuid sündinud on see riigiteenijate ja nende perekondade tervise arvel. Praegune riigiteenijate haiguskindlustuse korraldus ei kindlusta seega vajalisel määral riigiteenijate tervishoidu. Selle küsimuse lahendamine muutub antud olukorras üha raskemaks ja raskemaks. Sotsiaalministrile riigiteenijate keskliidu poolt hiljuti selles asjas antud märgukirja tulemused on teadmata ja küsimuseks jääb, kas ja kuipalju riik suudabki riigiteenijatele vastu tulla.

Haiguskindlustamise küsimus on aga pakiline, mille lahendamist, kas nii ehk teisiti, ootavad riigiteenijate ja nende perekonnaliikmete tervishoiu huvid.

Kuna on arvata, et praegu vabariigi valitsusel ei ole võimalik arstiabi krediite

tunduvalt suurendada, siis tuleb siin riigiteenijail enestel asjast kinni haarata, omaabi kaudu asi liikuma panna.

Selles suunas on vagusid juba aetud: riigiteenijate ülemaalsed kongressid on mitmel puhul vastu võtnud otsuse, et riigiteenijate arstiabi korraldus tuleb viia haigekassa alusele. Ometigi pole otsuse tegemisest kaugemale mindud, ehkki küsimus oma tähtsuset vääriks täit tähelepanu ja kiiret algatust. Millised põhjused ja asjaolud peaks olema takistuseks? Kuuldub kartusttekitavaid arvamisi, et haigekassamaks muutuvad koormavaks, mida toonitavad eriti nooremad ja perekondadeta üksikud riigiteenijad, kes antud silmapilgul, alles hea tervise juures, ei vaja kibedasti arstiabi ega ravi. Kardetakse veel mõnel pool, et haigekassa ümber võivat koonduda parteimehed, kes poliitika ja tüli majja toovad. Kuid õnneks ei ole need kartused ja arvamised mitte põhjendatud. Ei või meist keegi teada — ka noored oma õitseva tervise juures, — millal haigus ehk õnnetus meid tabab. Kunagi ei saa kindel olla, et kui me oleme tän a terved ja ei vaja raha ravimiseks, arstiabiks, — siis see ka nii kestab alati, — nädalaid, kuid või aastaid. Sellepärast tuleb kindlustada end aegsasti.

Haigekassamaks, mis vaevalt küll ulatada võib üle 2% palgast, ei tohiks tunduda koormavana, kui arvesse võtta, et selle väikese maksuga kindlustame endale pr i i ravimise ja et arstiabi praeguse korra alusel nõuab riigiteenijalt kulusid mitmevõrra enam.

Mis puutub sellesse, et haigekassa ümber võib tekkida sarnane öhkond, mis tülisid ja lahkarvamisi põhjustab parteipoliitilisel pinnal, siis ei saa kuidagi sarnast olukorda eeldada, kuna haigekassa liikmeskonna moodustavad ainult riigiteenijad, kus ei leidu kuigi palju politiseerivat elementi.

Praegune üldhaigekassa, kuhu kuuluvad eraettevõtete töötavad isikud, töötab vrdlemisi heade tagajärgedega, võimaldades oma liikmetele tasuta arstiabi ja toetusi. Puudused, mis seal ehk leiduvad, on välditavad ja neist peab riigiteenijate poolt asutatav haigekassa hoiduma.

Nii siis ei leidu ühtegi takistavat tegurit riigiteenijate haigekassa asutamiseks ja Keskliidul tuleks vastavate sammude astumisele asuda.

H. Imelik.

Veel riigiteenijate üldhäälekandjast.

Puudutades riigiteenijate häälekandja küsimust tuleb mainida asjaolu, et meil eksisteerib terve rida ajakirju, mille seljataga seisavad ühel või teisel kutsealal töötavad riigiteenijate grupid. Metsateenijad esinevad ajakirjaga „Eesti Mets“, õpetajad — kasvatusliku kuukirjaga, osa raudteelasi annab välja ajakirja „Eesti Raudtee“, Tallinna postiteenijad toimetavad „Postisarve“ jne. Neid sisu järele liigitades kuulub üks osa kutsetehniliste ajakirjade hulka ja teine tahab ilukirjandusliku ajakirja ülesandeid täita. Ei ole kahtlust, et kutsetehnilisi küsimusi igalt kutsealalt leidub terve hulk, mis nõuavad arutamist, selgitamist ja arendamist. Kutsetehnilised probleemid annavad eriti käesoleval ajas-

tu, kus kutsetehnika alaliselt areneb, ammutamata materjali, millest jätkub mitmekümnele ajakirjale. Sealjuures ei saa neid küsimusi mitte alahinnata, sest kasvatuslikud küsimused koolipõllul nõuavad otstarbekohast lahendamist, raudteede asjandus vajab ajakohast korraldamist, et võistlusvõimeline olla ja teised riiklikud ettevõtted samuti. See kõik sunnib tegelema kutsetehniliste probleemidega ja nõuab neile suurt tähelepanu. Kas eelmainitud kutsetehnilised ajakirjad suudavad omale võetud ülesandeid meil rahuldavalt täita, selle peale ei või nende ridade kirjutaja, kui selles mitte kompetentne isik, anda otsest vastust. Kas kutsetehnilised ajakirjad aga suudavad ühtlasi riigiteenijate kutseühingulise aja-

kirja või häälekandja sihte taotleda, seda katsume lähemalt analüüsida.

Kui on antud suur tähtsus kutsetehnilistele küsimustele ja nende käsitamise otstarbel ilmuvad eriajakirjad, siis tuleb vähemalt samavõrdne tähtsus omistada ka elavale tööjõule, kutsealal tegutsevatele isikutele, kelle elulised küsimused nõuavad lahendamist ja korraldamist. Riigiteenijad vajavad sarnast organi, ajakirja, kus leiaksid käsitamist nende huvisid riivavad küsimused, nagu õigustlik kord, teenistuse tingimused, kutseorganisatsioonilised küsimused jne. Kutsetehnilised ajakirjad, mis käsitavad spetsiaal küsimusi, samuti ilukirjandust harastavad ajakirjad, ei saa loomulikult teenijate eluliste huvide küsimusi nõuetavas ja tarvilikus ulatuses käsitada, kuna nad taotlevad teisi sihte. Riigiteenijate üldhäälekandja suhtes pole kahjuks aga aastate vältel õiget seisukohta suudetud leida ja sellepärast valitseb mitmesugune ning kohati viidak ettekujutus tema ülesannetest ja sihtidest. Nii see edasi kesta ei tohiks. Riigiteenijate eneste huvides peaksime jõudma kord selgusele, kuidas ja missuguses sihis oleks võimalik ellu kutsuda seesugune riigiteenijate ajakiri või häälekandja, mis rahuldaks kaaluva enamuse huvisid ja koondaks enese ümber kõik riigiteenijate kutseorganisatsioonid. Ei paista sugugi võimata olevat ühes ja samas ajakirjas käsitada kutsetehnilisi küsimusi kõrvuti kutseorganisatsiooniliste küsimustega, samuti kui sobida võivad teenijate olukorda puutuvad kirjutsed uudis- ja lühijutukestega, kui on head tahtmist et selleks luua soodne ja vastav pind. Riigiteenijaid ei isoleeri üksteisest mingisugused kihihuvied ega parteipoliitilised kaalutlused, riigiteenijate ajakiri või häälekandja ei saa ühelgi tingimusel enast ühe kihi huvide teenistusse rakendada teise poole kahjuks. Seepärast tohiks riigiteenijad olla selle poolest eriliselt soodsates tingimustes, mis ei takista ühinemist ja ü h i s e h ä ä l e k a n d j a tööle rakendamist.

Siinkohal ei saa märkimata jätta suurt tänuväärt tööd ja pingutusi, mis on lasunud juba mitmed aastad mõne üksiku kutseorganisatsiooni õlgadel, kes on senini mänginud pioneeride osa riigiteenijate häälekandja mõtte elustamisel. Tänu raudteelaste keskühingule, postiteenijate kutseühingule ja ka Tallinna riigi-omavalitsuse teenijate ühingule ei ole riigiteenijate häälekandja küsimus päevakorrast kadunud. Ja mitte üksnes seda. Eelnimetatud organisatsioonide pingutuste ja töö tulemusena ilmub juba kümne aasta kestel ajakiri „Side“, mis on enast jõudumööda rakendanud riigiteenijate üldhäälekandja ülesannete teenistusse. Kuipalju ja kui suurel määral see temale on korda läinud, siis siin võivad valitseda mitmesugused arvamised, heakskiitvad ja halvaks panevad, nagu tavaliselt. Kuid üht peab tunnistama ja nimelt, et ajakiri „Side“ on õige sihi tabanud ja on antud silmapilgul ainuke ajakiri, kus riigiteenijate huvid ja terve olukord leiavad otsest ja erapooletut käsitamist. Ei ole „Side“ väljaandjate süü, kui nende piiratud ressursid ei luba pakkuda paremat, ei luba ajakirja kaustalt suurendada ja väljaandmist tihendada. Siit peaks aga selge olema, et hea tahtmise juures ja organisatsioonide ühisel jõul ei puudu meil võimalus luua seesugune riigiteenijate üldine häälekandja, mis seisab igakülgsest aja- ja oma ülesannete kõrgesul ning rahuldab kõikide riigiteenijate soovid.

Selleks käed külge!

Riigiteenija-senior.

Postiametkonna kahe kutseühingu koostöö ei sobi.

Möödunud aasta oktoobris postiteenijate kaks kutseühingut — postiteenijate üldühing ja tehniline ühing — asusid seisukohale, et on vajalik lähem koostöö nende vahel.

Lepiti kokku, et edaspidi ühingu juhatused kaaluvad ühiselt läbi tähtsamad ja olulisemad üldküsimused ning esinevad vastavates ametasutustes kui ka riigiteenijate keskkliidus võimalikult ühiste seisukohtadega. Samuti võtab kumbki ühing oma esindajate kaudu sõnaõigusega osa teise ühingu juhatuse koosolekust. Mainitud koostöö alused avaldati postiteenijaile teadmiseks meie ajakirjas (vt. „Side“ nr. 10—1934. a.). 13. nov. l. a., peale koostöö aluste avaldamist, saatis tehniline ühing ilma üldühingu teadmata delegatsiooni härrade Riigivanema ja Vägede Ülemjuhataja juure tehniliste teenijate palga- ja korteriolude parandamise asjus. Sellele reageeris meie lehe veergudel arvustava artikliga „Kutsetegelane — Postlane“ (vt. „Side“ nr. 11—1934. a.), samuti pöördus üldühingu keskjuhatuse tehnilise ühingu pool-

le, juhtides tähelepanu sellele, et tehniline ühing, otsustades delegatsiooni saatmise iseseisvalt, rikkus äsja sõlmitud koostöö aluseid.

Nüüd teatab meie tehnilise ühingu juhatuse asjaolude valgustamiseks järgmist:

1. Märjukirjad, millised esitati tehnilise ühingu juhatuse poolt härradele Riigivanemale, Kaitsvägede Ülemjuhatajale, Teedeministrile ja Postivalitsuse Direktorile sisaldasid vaid postiametkonna tehnilisi teenijaid puudutavaid küsimusi, seega ei saa koostöö aluste rikku mine kõne alla tulla.

2. Tehnilise ühingu juhatuse otsustas nende sammudega esineda juba siis, kui läbirääkimisi mõlema kutseühingu koostöö asjus veel ei olnud üldse peetud.

3. Riigi- ja omaval. teenijate Keskkliidu esimehele esitati märjukirjadest ära kirjad.

Avaldades öienduse, lõpetame avaliku vaidluse meie lehe veergudel selle küsimuse kohta.

Riigi- ja omavalitsuseteenijate Keskkliidu ja Eestl. apteekrite seltsi vahel peetavate läbirääkimiste esialgse tulemusena Tallinna-Nõmme ringkonna vabamüügi apteegid annavad riigi- ja omavalitsuse teenijatele nende poolt ravimite eest tasutava maksuosa pealt nüüdsest peale

20% hinnaalandust.

Raudteed ja riik.

Raudteede võrgu arenedes kasvas nende tähtsus riigi ja rahva majanduslikus ning kultuurilises elus, samuti riigikaitse korraldamises. Ühenduses sellega muutusid järjest akuutsemaks põhimõttelised küsimused raudteede kuuluvuse ja kasutamise mooduste kohta. Kuna näiteks Saksamaal ühes Preisi raudteede riigistamisega need küsimused lõpulikult riigi kasuks otsustati, jäi mitmel pool teistes riikides püsima era-raudteede põhimõtte, kusjuures seltsidele laialdane tegevuse vabadus anti ekspuaterimise suhtes. Praegu oleme aga jõudnud ajajärku, kus kogu maailmas riigivõim oma mõju majandusele kui tervikule süstemaatiliselt kõvendab, ükskõik kas riigis valitseb autoritaarne, pool autoritaarne või demokraatlik kord. Sellepärast äratab imestust kui mõnel pool, nagu näit. Šveitsis, tüüritakse riigivõimu mõju nõrgendamisele raudteede üle.

Pärast maailmasõda ei ole ükski majandusharu niivõrt pigistatud tangide vahele kui raudteed. Kõik hädad kuhjuvad raudteedele. Kas on tegemist hindade alandamise või tõstmise poliitikaga, tariifiküsimustega — ikka saab raudtee oma tähtsuse tõttu üldises rahvamajandusel mükse paraliseerima. Prantsusmaal, Suur-Britannias, Ameerika Ühendriigis ja mujal, kus veel on säilinud era-raud-

teede süsteem, moodustab raudteede küsimus poliitikas ja majanduses A ja O.

Siit on arusaadav, et nendes maades, kus domineerivad era-raudteed, on püüe

Perekonnaabiraha seadust täiendati.

Riigivanema dekreediga 30. jaanuarist s. a. on antud Perekonnaabiraha seaduse täiendamise seadus, mis näeb ette, et vanemate lahuselamise puhul maksetakse lasteabiraha välja sellele vanemaist, kelle juures laps või lapsed tegelikult on.

Ajakirjanduses antud informatsiooni järele olevat sellise eeskirja maksmapanek tingitud olnud asjaolust, et hoolekande-

laiendada ja kõvendada riigivõimu mõju raudteedele. Ikka sagedamaks ja tõsisemaks muutuvad arutlused era-raudteede riigistamise vajadusest, sest kui riik peab kitsikusse sattunud raudteede kahjusid kandma, siis oleks meeleetus headel aegadel võimaldada erakapitalile raudteedest profiiti lüüa.

Võitlus raudteede autonoomia pärast on juba väga vana. Maades, kus raudteed riigistatud, on mõjuvimsad poliitilised ja majanduslikud ringkonnad alati püüdnud kiskuda raudteed ära rahvaesinduse ja rahvalitsusliku korra vastavate riigiasutuste mõju alt. Õpetlikku näidet selles suhtes pakub Saksamaa. Kui pärast sõda küsimus päevakorrale kerkis, kuidas seada korda sõja ajal laostunud raudteed ja üldiselt oldi jõutud otsusele, et see ainult kindla riikliku keskkorralduse teel võib sündida, siis ilmusid esiplaanile Stinnes ja ta kaaslased, nõudes kõigi raudteede üleandmist eraettevõtjatele, nimelt suurtootjuse ringkonnale. Ja noorele vabariigile maksis määratud vaeva, et seda plaani nurja ajada.

Võitlus sarnaste plaanide teostamise vastu ei tähenda ainult võitlust teenijate õigusliku ja majandusliku olukorra halvendamise püüete vastu, vaid siin sünnib võitlus vaba rahvamajanduse ja tähtsate riigiõiguste pärast. Rahvas annab oma käest väga tähtsa vahendi, kui ta loobub oma õigustest oma esindajate kaudu teostada kontrolli sarnase ülitahtsa monopoleetvõtte üle, kui seda on raudteed, jättes nende saatuse otsustamise kontrollimata kildkondadele, ükskõik missugusel kujul. Raudteedel on dualistlik iseloom. Üheltpoolt on nad ettevõtte liiklemise alal, teiselt poolt aga kogu rahva elulise tähtsusega huvide kandjad, millele kaitsmine on usaldatud riigile. Ja see viimane moment ongi palju suurema tähtsusega kui esimene. Sellepärast tungib ta ikka selgemalt esiplaanile.

Meie elame praegu teravas kapitalistliku arengu murrangu ajajärgus. Meie ei tea veel, kuidas meie kõik sellest kriisist üle saame. Sellepärast ei tohiks kellegi püüdeks olla nõrgendada riigivõimu mõju sarnasele tähtsale majandusliku ja kultuurilise elu arendamise ja riigikaitse vahendile, nagu seda on raudteed.

Nõmme trammis.

Reisija, kes kaks korda allatingimud lakoonilise sõnaga „kaart!“ — „kaart!“, tuttavale kaasreisijale:

„Näete kui ebavõisakad on meie raudteeteenijad! Välismaal, seal...!“

Tuttav kaasreisija: „Jah!“ Näiteks Prantsusmaal konduktorid! Rong on väljumal. Vaguni ukseid suletakse automaatselt. Uste sulgemisel aga tõuseb hädakisa ühe ukse juurest. Selgub, et

üks reisijaist on jätnud käe suletava ukse vahele ning viga saanud. Ta süüdistab ägedalt konduktorit, kuna teda ei olla hoiatatud. Viimane pärib, mida tegi hädasaanud reisija lahtisel uksele. Reisija vastab, et olla niisama vaadanud välja. Sellepeale konduktor: „Teine kord jätke pea ukse vahele! Kolmandal korral ei ole teil siis enam midagi vahele jätta!“ Esimene reisija: „?!“

Ülevaade Raudteelaste Keskühingu tegevusest.

1. Teatavasti astus Keskühing samme selleks, et 6. liini jaoskonna alla kuuluvad Narva ja S. Tartu maanteed raudtee ülesõidukohad viidaks üle 1. järku, kuna liikumine ja valvurite tegevus nimetatud kohtadel ei ole sugugi väksemad kui teistel 1. järku kuuluvail ülesõidukohtadel.

Sel puhul teatas Ehituseameti juhataja, et Narva ja S. Tartu maanteed kitsarööpmelise raudtee ülesõidukohtade üleviimiseks II järgust I järku, valvurite palgaga Kr. 57.— kuus, ei olevat praegu väljavaateid. Järgneva aasta eelarve ja koosseisude esitamisel lubas Ehituseameti juhataja nimetatud soovi silmas pidada ja

omapoolt teha selle läbiviimiseks kõik, mis võimalik.

2. Keskühingu poolt astunud sammude puhul raudtee ülemääralisile teenijaile korteriraha maksmise asjus teatas Teedeministerium, et korteriraha maksmiseks tähendatud teenijaile, kellele on küll ettenähtud lisatasuna priikorter, kuid ruumide puudusel võimaldatud ei ole, — polevat võimalusi.

3. Vastuseks Keskühingu kirjale 29. okt. 1934. a. raudteede parandustöödel töötavatele päevatöölisele perekonna abiraha maksmise asjus, teatas Teedeministerium, et praegu ei ole võimalik tähendatud palvet rahuldada.

Postiteenijate kutseühingu keskjuhatus tegevusest.

Keskjuhatus koosolek peeti 6. veebruaril s. a. kell 18. Koos kõik juhatusel liikmed.

1) Surnud abiesimehe Johannes Feldmanni asemele kutsuti keskjuhatusse am. rühma kand. Rudolf Kroon, kes valiti ka abiesimeheks

2) Erikapitali komiteesse valiti J. Kallmann, J. Martinson ja R. Kroon.

3) 1934. a. aruanne kinnitati tasakaalus Kr. 7643,31.

4) 1935. a. eelarve võeti vastu tasakaalus Kr. 10.554,27, mis esitatakse kongressile kinnitamiseks.

5) 1935. a. kongress otsustati kokku kutsuda 24. ja 25. märtsil.

Päevakord: aruanded, riigiteenijate majanduslikud küsimused, teenistuslised ja organisatsioonilised küsimused, eelarve, valimised.

6) Arstirohtude hinnaalandusest. Riigi-omavalitsuse teenijate keskkliit on sõlminud hinnaalanduse kokkuleppe Tallinna-Nõmme vabamüügi apteekidega, mille alusel nimetatud apteegid annavad teenijale maksta kuuluvus osas hinnaalandust 20%. See avaldatakse teadmiseks teenijatele.

7) Tööpäeva pikkusest. Keskjuhatusel teatati, et mõnes maapostkon-

toris ei tahetavat täita postivalitsuse töökorralduse juhtnõore. Nimelt näeb T. K. j. § 95 ette, et tööpäev võib olla ka alla 8 tunni, kui teenistus selle all ei kannata. Keskjuhatus otsustas paluda postivalitsuse direktori teha asutuste ülematele korraldus T. K. j. § 95 täitmisele võtmiseks.

8) Koostööst tehnilise ühingu a. Teatavasti loodi möödunud aastal koostöö tehnilise ühingu. Kuid enne veel kui saadi selle teostamisele asuda, tekkis rida segaseid asjaolusid, mis nõudis kirjateel selgitamist jne. Kõiki seda arvesse võttes Keskjuhatus leidis, et koostöö on varajane. vahekorid pole veel sedavõrt normaalseks kujunenud, et tihedam koostöö ja liitumine oleks teostatav ja sellepärast otsustas koostöö täitmisele võtmises esialgu äraootavale seisukohale jääda, sest elu on näidanud, et me siis paremini läbi saime, kui kirjalikke koostöö aluseid ei olnud. Tehniliselt ühinguks saabus Keskjuhatusel arupärimine, kas on viimane solidaarne „Sides“ nr. 11 — 1934 ilmunud artikliga „Distipliin lonkab“. Keskjuhatus otsustas sarnaseid „arupärimisi“ mitte arutada.

Sekretariaat.

Töölisnõukogu valimistest 3. liini jaoskonnas.

3. liini jaoskonna tööliste üldkogu koosolek oli kutsutud sama jaoskonna töölisnõukogu poolt kokku 2. detsembril 1934. a., missugune koosolek aga kvorumil puudumisel jäi pidamata. Sellepärast kutsuti kokku teistkordne koosolek 9. detsembril 1934. a., mis ka Narvas, kaubakontori ruumes ära peeti. Mõlemiks koosolekuks oli komandeeritud kohale ka Tee- ja Ehituste kutseühingu esindaja. Koosoleku avas ja aruandega töölisnõukogu tegevuse üle esines töölisnõukogu esimees G. Eichler. Aruandest selgus, et töölisnõukogul on olnud kibedat võitlust päevatöölise vallandamise pärast, mis siiski soovitavaid tulemusi andis. Ühtlasi selgus, et 3. liini jaoskonnas ei ole veel üldiselt lahendatud raudteeäärsete heinamaade jaotus vastavalt raudteevalitsuse direktori poolt kinnitatud määrusele. Lahkheli ja arvamistes

lahkuminekuid on tekitanud Kohtla jaamas ühe töörihma vanema ümberpaigutamise remonttööliseks. Majanduslike ja õiguslike küsimusi selgitas koosolekul töölisnõukogu abiesimees E. Pärle. Kokkuvõtteks esitati üldkogule vastuvõtmiseks järgmised resolutsioonid:

I) üldkogu teeb töölisnõukogule ülesandeks astuda ühendusse teiste riigiraudtee töölisnõukogudega ja ühiselt astuda samme härra Riigivanema ja Vabariigi Valitsuse ees, et 1935. a. hakatakse maksma päevatöölisele perekonna-abiraha samal alusel nagu teiste riigi päevatöölisele.

II) üldkogu teeb töölisnõukogule ülesandeks astuda samme käitise juhataja ja raudteevalitsuse direktori ees, et päevatöölisele kindlustatakse teenistus läbi aasta.

III) 3. liini jaoskonna tööliste üldkogu

koosolek protesteerib Ehituseameti juhataja korralduse vastu, mille alusel töölisnõukogu toomist töökohale ja sealt ära viimist ei loeta tööaja hulka. Sellega riikutakse 8-tunnilise tööpäeva põhimõtet.

Ülaltähendatud resolutsioonid võeti üldkogu poolt vastu ühel häälel. Tähendatud koosolekul valiti ka töölisnõukogu liikmete ja nende asetäitjate valimisi toimetav valimiskomisjon, kuna töölisnõukogu liikmete kandidaadid seati üles hiljem kohtadel kirjalikult. Valimiskomisjon pidas samal päeval veel oma esimese koosoleku, asudes tegema eeltöid uute töölisnõukogu liikmete valimiste läbiviimiseks. Valimiskomisjoni tööle osutas administratsioon, eesotsas käitise vastutava juhatajaga, tarvilikku kaasabi ja vastutulekut. Valimised peeti 11. ja 12. jaanuaril 1935. a., mille tulemusena valiti töölisnõukogu liikmeteks August Treier, Evald Pärle (endised) ja Jaan Bandlov (uus). Kuna töölisnõukogu liikmete asendajate kandidaadid ei saanud valimisseaduses ettenähtud hääletarvu, siis korraldati veel järelevalimised 21. ja 22. jaanuaril s. a. ning töölisnõukogu liikmete asendajateks valiti K. Makarov, G. Eichler ja N. Petrov. Valimiste kohta oli saabunud vanemale tööinspektorile protest, palvega valimisi tühistada, milles allakirjutajana figureeris ka nüüdseil valimistel töölisnõukogu koosseisust väljalangenud, endise töölisnõukogu esimees G. Eichler. Huvitav, et protesti üheks motiiviks oli asjaolu, et valimiskomisjoni koosolekul oli viibinud käitisesse mittekuuluv isik — kutseühingu esindaja. Kuna ka teised protestis toodud motiivid olid põhjendamatud ja valimised ikkagi korraldatud kooskõlas seaduse eeskirjadega, siis jättis vanem tööinspektor protesti tähelepanemata ja kinnitas valimised.

Soovime uuele töölisnõukogule õnne ja edu tööliskonna huvide kaitsmisel.

Tööline.

J. Pahlbergi 60. a. sünnipäeva puhul.

12. jaanuaril 1935. a. pühitses oma 60. a. sünnipäeva Tartumaa telegraafi-telefoni võrgu ülem Julius Pahlberg.

J. Pahlberg sündis 12. jaanuaril 1875. a. Aruküla mõisas Järvamaal, mõisavalitseja pojana. Hariduse omandas Põltsamaa Aleksandri koolis ja Tallinna Aleksandri gümnaasiumis. 1896. a. algas teenistust Liigvalla vallakirjutajana. 1899. a. astus Riia posti-telegraafi ringkonna tehnilistele kursustele. Peale kursuste lõpetamist algas teenistust mehaanikuna Pärnu postkontoris. Pärast teenis tehnikuna Liibavi telegraafi kontoris, Venemaal Jaapani sõja ajal Mandžuurias välja telegraafikontoris ja hiljem Kaukaasuses ja Omskis. 1921. a. tuli Eestisse ja asus teenistusse postiametkonda, kus teenib praegu Tartumaa telegraafi telefoni võrgu ülema kohal.

Oma 35-a. teenistuse kestel omandatud laialdased kogemused ja teadmised on J. Pahlberg rakendanud peamiselt Tartu- ja Valgamaal telefonivõrgu väljaarendamiseks, millist tööd täie innu ja töötahetega jätkab praegugi.

J. Pahlbergi lähemad kaasteenijad, kui ka kõik kellel temaga on olnud kokkupuuteid, tunnevad teda kui heasüdamlikku ja vastutulelikku inimest.

Soovime tüsedale töömehele tema 60. a. sünnipäeval palju edu ja jõudu edaspidiseks tööks.

RAUDTEELASTE KROONIKA.

Oskar Aanja jõudis täismehhe ikka.

Möödunud aasta detsembrikuu 22. päeval sai raudteelaste organiseeritud peres laialdaselt tuntud Oskar Aanja 60 aastat vanaks. Ühes sellega võis juubilar vaaadata tagasi 30-aastasele seltskonnategevusele ja 15-aastasele raudteeteenistusele.

Juubilar sündis 22. detsembril 1884. a. Tartus. Lõpetades kooliskäimise astus O. Aanja trükikotta õpilaseks. Paari aasta pärast põles trükikoda maha ja O. Aanjal tuli siirduda uuele alale — õppima lukusepa tööd. Hiljem tuli õppida ka tiseri tööd ühes mööblitööstuses. 18-aastaselt juubilar asus elama Narva, kus teenistusest vaba aja pühendas teatrile, aidades kaasa asjaarmastajana „Võitleja“ ja „Eesti Seltsi“ teatri lavadel. Ka kõigist teistest seltskonnaelu avaldusist võttis juubilar agaralt osa, kuni olude sunnil tuli tal asuda Tallinna, kus 1919. aastal astus raudteeteenistusse. Et O. Aanjale seltskondlik tegevus on alati südamele lähedal olnud, siis rakendas ta enast suure innuga raudteelaste organiseerimise töösse. Ta oli üks veduriteenijate kutseühingu ellukutsujaist, mille esimeheks ta on olnud terve rea aastaid. Pidevalt on ta oma ühingu esindanud Raudteelaste Keskühingus. Kuna juubilaril on tulnud kasvatada ka koolitada 4 last, siis on ta ka lastevanemate organisatsioonidest aktiivselt osa võtnud, olles kauemat aega ühe kooli hoolekogu esimees.

Nagu sellest lühikesest elulookirjeldusest näha, kuulub O. Aanja nende inimeste hulka, kelle elutegevus ei piirdu ainult leiva teenimisega, vaid kes oma vaba aja ohvrimeelselt pühendavad üldsusele. Selle tõttu on ka O. Aanja raudteelaste juures laialdaselt tuntud ja lugupeetud esivõitlejana, kes kõik enda peale võetud kohustused on alati täitnud truult, suure andumusega ja enastalgavalt. Kaasvõitlejad loodavad, et O. Aanja ka edaspidi nende ridades esirinnas sammub, rakendades oma rikkalikke elukogemusi töösse üldsuse kasuks. Selleks tervist ja head tahet täismehhele!

Jaamateenijate kutseühingu osakondade koosolekud.

Tartu osakonna koosolek oli 16. detsembril 1920. a. Osavõtt koosolekust elav. Ühingu juhatus tegevuse kohta informeeris koosolekuid Tallinnast kohale sõitnud juhatusliige E. Sopp. Juhatus tegevus kiideti

heaks. Üksmeelselt otsustati suurendada 1935. a. liikmemaksu 25 sendi võrra. Uueks juhatuses esimeheks valiti Vessel.

Tallinna osakonna koosolek peeti 23. XII l. a. Ruum oli rahvast tulvil täis, sest et koosolekule oli kaks korda niipalju rahvast ilmunud kui eelmistel aastatel. Nagu näha, süveneb jaamateenijate seas arusaamine organiseerimise vajadusest. Seda näitasid ka elavad sõnavõetud päevakorda võetud küsimuste puhul. Üldiselt aga valitses koosolekul üksmeel. Üksmeelselt võeti vastu otsus 1935. a. liikmemaksu suurendamise kohta 25 sendi võrra. Keskühingu tegevuse kohta jaamateenijaid puutuvast osas informeeris koosolekuid Keskühingu esimees I. Rukki. Saadikutekogu esindajaks valiti Tiitma, Kafer, Neimann, Kõrva, Käär ja Oksmann.

Raudtee Ehitusameti kuu- ja päevatöölise

kutseühingu IV jaoskonna töölise üldkoosolek peeti pühapäeval, 27. jaanuaril, Tartus. Koosolekul, mida juhatas K. Selgis, andis juhatusliige E. Peterson ülevaate kutseühingu möödunud aasta tegevusest. Sõnavõtul üksmeelselt nuriseti selle üle, et uue töökorralduse alusel tuleb töölistel tööd teha üle 8 tunni päevas. Tehti juhatusle ülesandeks astuda samme selleks, et leiaks piinlikku täitmist seadusega kindlustatud 8-tunnilise tööpäeva põhimõtte. Edasi nuriseti varustuse mitteõigeaegselt kättesaamise üle, mistõttu varustuse kandeaeg pikeneb.

Raudteelaste Keskühingu kongressile saadikuiks IV jaoskonnast valiti K. Selgis, D. Nagel ja A. Kääk.

Koosolekust osavõtt oli võrdlemisi elav.

Alfred Valdson 50-aastane.

Alfred Valdson on sündinud 4. veebruaril 1885. a. Tallinnas. Lõpetanud raudteetehnika kooli, astus ta teenistusse Tallinna veojaoskonda, kus töötas alul vedurijuhi abina, hiljem kuni 1919. aastani, vedurijuhina. Kuni 1920. a. sügiseni oli veojaoskonna revident ja alates

1920. a. sügisest teenib finantsametis varustuse korraldajana.

On raudtee kontoriõudude kutseühingu liige selle ühingu asutamisest peale.

Parimad õnnitlused Alfred Valdsonile poolesajandi ületamise puhul!

Rongiteenijate palkasid ei ole tõstetud.

Ajakirjanduse teatel äsjasel üleriikliku jaamaametnike kutseühingu kongressil on jaamaametnike palgaolude korraldamisnõuete põhjendamiseks muuseas kasutatud ära ka mullune rongiteenijate palkade ümbernormimine. Sõnumeist nähtub nagu oleks täh. ümbernormimisel toimunud rongiteenijate palkade tõstmine.

Tõsiolude valgustamiseks tuleks märkida, et rongiteenijate palkade normimine 65—90 kr. tasemele toimus rongiteenijate palgakrediidi suurendamisega. Põhipalkade suurenemise võrra vähendati teiselt poolt kilomeetri-tasusid. Näit. I kl. rongijuhit teenides varemini klm- raha 21—22 kr., saab seda praegu vaid umb. 7 kr. Kuna klm- raha lisatasuna ei arvestatud pensioneerimisel ega haiguse puhkudel, siis selles seisiski ümbernormimise mõte. Sel puhul jutt palgakõrgendusest on ikkagi põhjendamata.

Ehituse päevatöölised jäid ilma pühade lisatasust.

Möödunud aastal riigivõim parandas ajutiselt riigiteenijate majanduslikku olukorda paaril korral lisatasude maksmise näol neile. Aasta algul annulleeriti palkade kärpimine kolme kuu kohta ja kahekordistati perekonnaabiraha ühe kuu eest ja jõulupühadeks makseti jällegi riigiteenijatele detsembrikuu eest lisa perekonnaabiraha. Pühaderõõmu valmistati ka osa riigi päevatöölisele ja pea kõikidele erakäitiste töölisele. Nimelt Riigi Teatajas nr. 108 — 22. XII 1934. a. avaldatud „Tööstustöölise palgalise puhkeaja ja töölepingu lõpetamiseks tarviliku ülesütlemise aja pikendamise seadusega“ avanes võimalus kõikidel vähemalt viie töölisega töötavate käitiste töölistel, kes tegevad maapõue varanduste kaevandamise, saaduste valmistamise või ümber töötamise alal, saada üheaastase teenistuse järele seitse päeva palgalist puhkust või lisatasu seitsme päeva eest. Ühtlasi muudeti eeltähendatud seadusega „Tööstusliku tööseaduse“ § 61 p. 4 selles mõttes, et ülalähendatud tööalal töötavate käitiste töölise teenistusleping lõpeb: a) töölistel, kes töötanud samas käitis vähemalt viis aastat — nelja nädala möödumisel; b) töölistel, kes töötanud samas käitis vähemalt kaks aastat — kolme nädala möödumisel. Muudel töölistel lõpeb teenistusleping senise kahe nädalase ülesütlemise järgi. On selge, et sellega paljude kauemteeninud töölise teenistus kindlustatumaks muutub, kuna tegeliku vallandamiseni asjaosalistel töölistel märksa enam aega jääb uues olukorras orienteerumiseks. Eeltähendatud valitsuse korraldused võeti vastu suure rõõmuga laialdaselt palgateenijate peres ja nende perekondades. Lisatasu saamisega oli pühade rõõm paljudel täiuslikum kui seda varem võidi oodata.

Mis küll alul uskumatu näis, kuid hiljem siiski kurvaks tõeks osutus, oli see, et mainitud seadusega võimaldatud hüvest jäeti ilma Ehituseameti päevatöölised, s. o. see osa raudtee teenijatest, kes viibivad majanduslikult kõige kiratsevas olukorras. Ja tõesti, kui selle seadusega lähemalt oli võimalus tutvuda, selgus kindlakujuliselt, et käitiste tööliseks, keda see seadus haarab, loetakse vaid nii kui juba nimetatud maapõue va-

randuste kaevandamisel, saaduste valmistamisel või ümbertöötamisel töötavaid töölisi, milleste tööalade gruppi Ehituseameti päevatöölisi aga kahjuks paigutada ei saa. Järelikult tuli jätta seekord lootus selle seaduse hüve osaliseks saamiseks, missugune lootus veel uuel aastal kuni viimase ajani Ehituseameti päevatöölistel püsis. Mõistagi millist kibedusetunnet see paljudele valmistab.

Informatsiooni mõttes olgu öeldud niipalju, et kui umbes nädal enne jõulupühi avalikkust läbistasid teated Vabariigi Valitsuse kavatsusest pühade lisatasu maksmise seaduse maksmapanekust, juba siis selle kohta avaldatud ajalehtede kirjutistest ei saanud kuidagi väljalugeda, et kavatsus puudutaks ka Ehituseameti päevatöölisi, küll oli kirjutistes mainitud aga erieelarve alusel töötavaid riigi ettevõtete töölisi. Kuigi ajalehtede esialgne informatsioon end laseb vabalt tõlgitseda, asus siiski asjaosaliste töölise esindajasse tõsine kahtlus ja sellepärast pöörasid olukorra selgitamiseks vastavate kutseorganisatsioonide ja Ehituseameti töölisnõukogude esindajad 18. detsembril läinud aastal nimetatud asjas isiklikult härra Teedeministri poole.

Esindajad seletasid ära olukorra Teedeministrile, mille peale viimane tähendas, et oleks ülekohtune, kui Ehituseameti päevatöölised jäetakse ilma sellest soodustusest. Kuna küsimus oli veel lõpuks otsustamata, siis hellitasime ikkagi lootust meie ühevääristamisele teiste riigi- kui ka erakäitiste töölisega. Hiljem selgus veenvalt, et Ehituseameti päevatöölise lootus pühade lisatasu saamiseks oli luhtunud. Mikspärast see kõik kujunes meie kahjuks, ei ole lähemalt kindlasti teada. Teame vaid niipalju, et vastavale järelepärimisele teatati Majanduseministeeriumist ühele organisatsiooni esindajale, et ei olla olnud selleks krediidieelarvesse sisse võetud. Arusaadavalt on see järjekorraliseks valusaks löögiks Ehituseameti päevatöölisele, kuid sellepärast ei tohi veel pessimismi langeda ega lootust lõplikult kaotada. Vastav algatus on selle seaduse avaldamisega juba teostunud ja võib loota, et asjaomastel kutseorganisatsioonidel ja tööliskonna asutistel nüüd juba märksa hõlpsam peaks olema selle seaduse laiendamist saavutada ka Ehituseameti päevatöölisele. Selles suunas on ka mõningad sammud juba astunud. *Tööline.*

POSTITEATEID VÄLISMAILT.

Prantsuse p.t.t.-teenijatel on 8 vastastikku abiandmise ühingut, mis on koondatud ühisesse liitu. Nende ühingute loomise põhjuseks on asjaolu, et riik tarviliste summade puudumisel ei jõua küllaldaselt abistada oma teenijaskonda haiguse ja vanaduse puhul. Seaduses on näit. ette nähtud niisuguste ametnikkude vallandamine, kes 6 kuud haiguse tõttu on töölt puudunud. Erandiks on lahtist tiisikust ja muid nakkushaigusi põdejad, kellele valitsus võimaldab täispalgalist puhkust 3 aastat ja poolpalgalist puhkust 2 aastat.

100 aastat tagasi asutasid Pariisi kirjakandjad esimese abiandmise ühingu. 1879. a. asutati P.T.T.-teenijate Sõprusliit, kel on praegu üle 30.000 liikme. Teised abiandmise ühingud on hiljem asutatud. 160.000 p.t.t.-teenijaist on 140.000 vastastikkuse abiandmise ühingu liikmed, millel üle 37 milj. varandust. On asutatud mitmed puhkekodud ja ravilad, näit. Villiersi ravila meestele ja Monfaucou du Lot'is naistele; esimeses on 60 kohta, teises 250. Postivalitsus toetab neid ühingu suurte summadega, näit. Monfaucou ravilal aastast 200.000 frangiga. Samuti on postivalitsus nõustunud vabastama ametnikku ametkohustuste täitmistest ühingu asjaajamiseks.

Prantsusmaal on mineva aasta era-telegrammide läbikäik märksa vähenenud: sissetulek sisemaatelegrammidest 8,5% ja välitelegrammidest 22%.

Ameerika ametiühingu 1934. a. oktoobrikongressil võeti vastu resolutsioon, mis nõuab tööpuuduse lahendamiseks 30 tunnilist nädalat ilma palgavähendamiseta.

Hiljuti ilmunud statistika andmeil on postiametnikke kõige rohkem *Ameerikas* — 289.000, sellele järgnevad: *Inglismaa* — 229.000, *Jaapan* — 181.000, *Prantsusmaa* — 110.000, *Venemaa* — 87.000, *Tšehhoslovakkia* — 42.000.

Inglismaal 1. okt. 1934. a. maksma hakkanud öökaugekõnede hinnaalandus on häid tagajärgi annud. Kella 19 peale, millal algas alandatud tariif, nõuti niipalju kõnesid, et ei jatkunud juhesid. Teenijaskonnale tuli abilisi anda ja kõnesid tuli 6 minutiga piirata. Esimestel öhtutel hilinesid suure kõnetungi tõttu ühendusandmised. Postivalitsus andis järgmisi andmeid Londoni öökõnede kohta: enne 1. okt. 1934 — 1.700 kõnet, 1. okt. 1934 — 6.000 kõnet, 2. oktoobril — 7.500, 3. oktoobril — 5.800. Arvatakse, et kõnede arv jääb normaalingimustes peatuma 4000 peale. Juurdekasv langeb peamiselt erakõnedele. Päevased telefonikõned ei ole seetõttu vähenenud. Era-telegrammide arv langes, kuna kaubandustelegrammide arv jäi endiseks. Ühe nädala jooksul võideti rohkem abonente, kui kunagi varem telefoni ajaloos (esimesel päeval 3100 abonenti).

1-sest detsembrist alates saadetakse *Inglismaal* võimalust mööda kõik sisemaa kirjad ja kaardid lennupostiga. Eri õhupostmarke enam ei tarvitata.

Postiametkonna tehnilise ühingu tegevusest.

Läinud aastal novembri-, detsembri- ja s. a. jaanuari kuudel Virumaal ning Narvas massiliste tormirikete parandusel viibivatel tehnilistel jõududel tuli töötada eriti rasketes oludes ja tingimustes — vee sees, lumelõrtsus ja hiljem pakase külma käes. Ühtlasi töötasid tööde juhid igapäev 10 — 11 tundi, sellest 8 tundi väljas töölise juhtimisel ja kuni 3 tundi päevas ületunde välistöödega seoses olevate kantseliliste tööde täitmisel.

Ühingu juhatus, kaaludes neid asjaolusid, otsustas pöörduda Postivalitsuse poole palvega, et tehnilistele jõududele — jaosk. juhatajatele, mehaanikutele ja montööridele —, kes võtsid osa ülalmainitud töödest, määratakse teatud rahaline toetus ja et üle 8 tunni päevas töötatud aeg saaks tasutud kas rahaliselt, või saaks vastavalt vaba ajaga kompenseeritud.

Paide osakond pidas oma korralist aasta peakoosolekul 13. jaanuaril, kus elavalt arutati teenistuslikke küsimusi. Ühingu juhatusel avaldati tänu tehtud töö ja nähtud vaeva eest. Eksp. alal teenijate kutseühinguga koostöötamise küsimuses võeti eitav seisukoht. Osakonna juhatusse valiti Vain, Gerber ja Osolin. Esindajaiks asemikekokku — Vain ja Liebenau.

Haapsalu osakonna peakoosolekul avaldati soovi tehniliste kursuste korraldamiseks. Saadikuks valiti Freivald.

Tallinna osakonna peakoosolekul avaldati soovi lähemasse tulevikukavasse võtta telefoni ja raadio leviku propageerimine, selleks vastavaid loenguid korraldades. Nimede eestistamise küsimuses kuulati ära vastav ettekanne A. Mihelsilt ja võeti omaks pooldav seisukoht. Võeti vastu eelarve eelolevaks tegevusaastaks 280 kr. suuruses. Uude osakonna juhatusse valiti Reichenbach, Puusep, Birkan, Jürisson, Elme, Englas ja Pinkovski. Saadikuteks kongressile — Mihels, Jaanus, Puusep, Reichenbach, Elme, Rein, Englas.

Rakvere osakonna peakoosolekul olid peamisteks arutusaineteks normide küsimus, massiliste tormirikete parandamisel töötatud ületundide kompenseerimine, mehaanikute ja montööride kasutamise posti eksp. ala töödeks ning raadiokontrolöride küsimus. Leiti, et sarnane kord ei ole teenistushuvides, kus tehnilisi töötajaid kasutatakse eeskätt postisaadetiste laialikandmiseks ja sellest vabanemisel vaid alles saadetakse rikkeid parandama ning muud tehnilist tööd tegema. Seati üles nõudmine, et Riigi ringhäälingu väliskontrolöridele eritasumaksimine saaks kaotatud, kusjuures kontrolöri ülesanded pandaks sunduslikult postiametkonna tehnilise koosseisu peale, nähes ette selleks vastavaid norme isikliku koosseisu suurendamiseks.

Uude osakonna juhatusse valiti Kapper, Neudorf, Schmidt. Kongressi saadikuteks — Ilves ja Neudorf.

Pärnu osakonna peakoosolekul peeti tarvilikuks, et uute hoonete ehitamisel postiametkonnale nähtaks ette nende juures korterid tehnilistele agentidele.

Juhatusse valiti Mets, Vahter, Koob. Saadikuiks — Luks, Pärn ja Paal.

Võru osakond valis uue juhatusse koosseisus Kelp, Isop, Kerstna; saadikuiks — Toding ja Isop. Läbirääkimistel leiti, et iga jaoskonna juhataja asukohas peaks olema vähemalt 1 mehaanik alaliselt jaosk. juhataja käsutuses, s. o. võrgu koosseisus.

Ühingu juhatus pidas järjekorralist koosolekut 3. veebr., kus otsustati ühingu asemikekogu peakoosolek kokku kutsuda 2. ja 3. märtsil, mil ajal täitub 5 aastat ühingu asutamisest. Peale hariliku päevakorra on juubelkongressil ettenähtud referaadid:

1. E. Millistfer, teemil „Telegraafi-telefoni-radio võrgu praegune seisukord ja selle arendamise sihtjooned tulevikus“;

2. A. Mihels-Merilaid — „Nimede rahvastamise aktsioonist“.

Ilmus trükist hädavajalik käsiraamat ametasutustele, riigi-
ja omavalitsuseteenijatele ja nende kutsetegelastele

Riigiteenistuse seadus

ühes täiendustega ja Riigikohtu otsustest võetud seletustega.

Distsiplinaarseadustik

ühes täiendustega Kriminaalseadustikust.

Koostanud

R. VILLEM,

end. Riigi ja Omavalitsuseteenijate Keskkliidu juhatuse liige.

Hind 75 senti; kutseühingutele suuremate tellimiste puhul
kuni 20% hinnaalandust.

Ladu: Tallinnas, Lühikejalg 4, J. Zimmermanni trükikoda.

Teadmiseks kõigile Keskühingu ümber koondunud raudteelasile.

Keskühingu juhatus teatab raudteelasile, et järgmised õigus-
teadlased on avaldanud oma nõusoleku juriidilise nõuande
andmiseks, palvekirjade kirjutamiseks ja kohtus esinemiseks
alandatud honorariga:

Joh. Kallman, S. Karja t. 4—14, telef. 465-10. Kõnetun-
nid kella 9—10 homm. ja kella 5—7 p. l.

A. Ostra-Oinas, Kuninga tän. 6—3, telef. 468-42. Kõnetun-
nid kella 4—5 p. l.

E. Sonin, Pikk tän. 6—3, telef. 446-87. Kõnetunnid
kella 5—7 p. l.

